

Zomerrapportage 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Inleiding	5
2 Beleidsrapportage	11
3 Financiële rapportage	35
Bijlagen	47
Bijlage 1: Administratieve begrotingswijziging	48
Bijlage 2: Begrotingswijziging	50

Voorwoord

Voor u ligt de Zomerrapportage 2023. Via deze rapportage geven we inzicht in de stand van zaken van het lopende begrotingsjaar 2023. Het gaat hierbij om de voortgang van de geplande doelstellingen en activiteiten uit de begroting 2023. Naar aanleiding hiervan kan desgewenst bijsturing (zowel beleidsmatig als financieel) plaatsvinden.

Het is de eerste zomerrapportage van deze collegeperiode. In december 2022 is het collegeprogramma aangeboden aan de gemeenteraad. Er is de afgelopen maanden gewerkt aan de uitvoering van het programma.

We doen dit in roerige tijden. Al enkele jaren worden gemeenten geconfronteerd met impactvolle en vaak onvoorspelbare gebeurtenissen. Deze gebeurtenissen hebben vaak financiële consequenties en zorgen ook voor een capaciteitsvraag in uitdagende arbeidsmarktomstandigheden. Ook dit jaar zien we dat terug. Na de coronacrisis hebben gemeenten nu de handen vol aan de opvang van vluchtelingen en de woonopgave. Daarnaast zijn er grote en complexe Rijksopgaven waar we als gemeente mee te maken hebben, zoals het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), de Ruimtelijke puzzel en de energietransitie.

Het overall beeld van de beleidsrapportage in deze Zomerrapportage is dat van de 160 activiteiten waarover wordt gerapporteerd er 8 gereed zijn, 138 op groen staan (uitvoering loopt conform planning), 13 op oranje (uitvoering staat onder druk) en 1 activiteit rood kleurt en dus in negatieve zin afwijkt.

Uit de financiële rapportage blijkt dat de budgetten fors verhoogd moeten worden, in grote mate veroorzaakt door prijsstijgingen en autonome groei. Hoewel wij rekening hielden prijsstijgingen o.a. als gevolg van de instabiele situatie in Oost-Europa, heeft ons de mate waarin dit zich heeft voorgedaan, ook verrast. Daarnaast hebben wij de impact van de cao voor gemeenteambtenaren verwerkt, die pas in het tweede kwartaal 2023 is afgesloten. Ook deze impact is hoger gebleken dan de prognoses (indexatie) die waren opgenomen in de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds welke wij als jaarlijks als uitgangspunt nemen voor de toe te passen loonindexatie.

Het totale financiële effect van deze zomerrapportage is +/- € 6 miljoen op de begrotingsaldi. De verwachting is dat de meicirculaire, die tijdens het opstellen van deze Zomerrapportage nog gepubliceerd moest worden, een positief effect zal hebben op het begrotingsaldo.

Naar aanleiding de fors hogere prijsstijgingen dan waar het Rijk bij de septembercirculaire zelf vanuit ging, zijn door het Rijk nacalculaties gemaakt. In de Voorjaarsnota van het Rijk is aangekondigd dat het Rijk een gedeeltelijke compensatie zal toepassen voor de hogere prijsstijging. In de meicirculaire 2023 wordt duidelijk hoeveel compensatie gemeenten voor de prijsontwikkeling zullen ontvangen. Dit zal het tekort dat nu blijkt uit de Zomerrapportage slechts voor een beperkt deel compenseren. Over de exacte uitkomsten hiervan zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren.

¹ In de begroting 2023 hielden wij rekening met een prijsstijging van bijna 5% op basis van de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds.

In hoofdstuk 3 (Financiële rapportage) geven wij een nadere uiteenzetting van alle financiële effecten en hun ontstaansgrond.

Als eerste overheid wordt de gemeente geacht daadkrachtig te kunnen handelen bij ontwikkelingen die op ons afkomen. Naast forse inzet en veerkracht vraagt dit om het maken van scherpe keuzes en het stellen van prioriteiten. Ook de komende periode wordt dit van ons verwacht, zodat we onze verantwoordelijkheid kunnen blijven nemen in de omvangrijke opgaven die spelen en zo elke dag het beste kunnen doen voor de Hoeksche Waard.

1 Inleiding

Voor u ligt de Zomerrapportage 2023 van gemeente Hoeksche Waard. Hierin geven wij inzicht in de voortgang van de geformuleerde doelstellingen en onderwerpen/activiteiten uit de (actuele) begroting 2023.

1.1 Algemeen

De Zomerrapportage 2023

In de zomerrapportage wordt over de voortgang van de Programmabegroting 2023 een toelichting gegeven over de doelstellingen en gerapporteerd. Met het doel te rapporteren over de belangrijkste beleids- en financiële afwijkingen in de programma's van het huidige begrotingsjaar en de doorwerking hiervan in volgende jaren. Indien nodig kan de raad gevraagd worden om herverdeling van budget tussen programma's of het muteren op reserves. Naast tekorten worden ook overschotten op budgetten gemeld. Hierbij maken we onderscheid in structurele en incidentele overschotten.

De Zomerrapportage bevat de volgende onderdelen:

- Samenvatting en toelichting
Hier geven wij een beeld van de uitkomsten van de zomerrapportage en lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen en verschillen toe.
- Beleidsrapportage
In de beleidsrapportage is per programma een verantwoording opgenomen over de voortgang van de maatschappelijke effecten, doelen en speerpunten uit de actuele programmabegroting. Hierover wordt gerapporteerd door middel van een indicator en indien nodig geven wij een toelichting.

	Gereed
	Uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

De doelen worden gepresenteerd in overzichten, de zogenaamde doelenbomen. In deze zomerrapportage zijn de doelen uit de Begroting 2023 aangevuld met de speerpunten uit het Collegeprogramma 2022 - 2026. De dubbelingen (dus doelen die zowel in de begroting en zowel als speerpunt in het collegeprogramma zijn opgenomen) zijn verwijderd. De komende periode worden de huidige doelen uit de begroting en het collegeprogramma verder vertaald naar heldere en eenduidige maatschappelijke effecten en doelen en gepresenteerd in 'nieuwe' doelenbomen in de Begroting 2024.

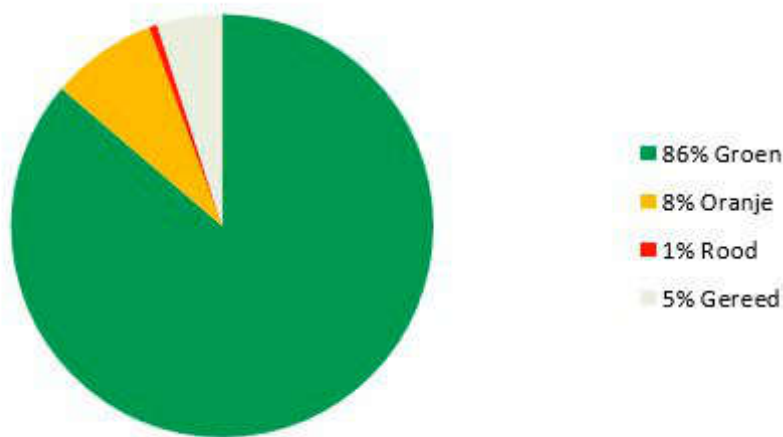
- Financiële rapportage
Hierin rapporteren wij over de afwijkingen van de Begroting en het Uitvoeringsprogramma investeringen, inclusief de mutaties op de reserves en voorzieningen. Hierbij hanteren wij de criteria die zijn vastgelegd in de Financiële Verordening.

1.2 Samenvattend beeld

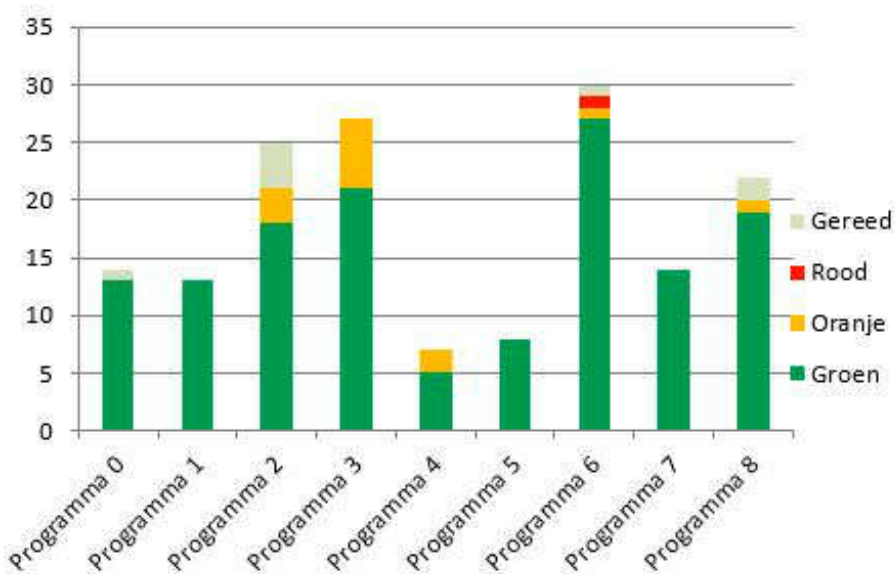
Beleidsrapportage

In totaal wordt er gerapporteerd over 160 doelen/speerpunten. Daarvan zijn er 8 gereed, 138 indicatoren op groen, 13 indicatoren op oranje en 1 indicatoren op rood gezet.

Dit geeft het volgende beeld:

Totaal activiteiten en voortgang per programma

Financiële rapportage

Actueel financieel beeld voorafgaand aan Zomerrapportage

In onderstaande tabel is de primitieve begroting 2023 weergegeven. Na de begroting heeft de raad een aantal begrotingswijzigingen vastgesteld. De begrotingswijzigingen die effect hebben gehad op het begrotingssaldo, zijn in onderstaande tabel weergegeven.

(bedragen x €1 mln)

Actueel financieel beeld voorafgaand aan Zomerrapportage 2023		2023	2024	2025	2026
A	Begrotingssaldo primitieve begroting 2023-2026	3,8	2,0	5,9	-9,0
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-1,7	0,0	-1,4	0,0
I	Structureel begrotingssaldo op basis van primitieve begroting 2023-2026	2,1	2,0	4,5	-9,0
	Tussentijdse begrotingswijzigingen:				
	1e BW 2023: Effecten septembercirculaire 2022 (10/11/22)	0,2	1,6	1,7	6,3
	2e BW 2023: Collegeprogramma (20/12/22)	-2,0	-3,6	-5,9	-6,1
	17e BW 2022: Slotrapportage 2022 (20/12/22)	-2,7	1,3	0,0	0,0
	7e BW 2023: Ontwikkeling Stougjesdijk-Oost Oud Beijerland (7/3/23)	0,0	0,0	0,0	-0,2
B	Saldo tussentijdse begrotingswijzigingen	-4,5	-0,7	-4,2	-0,0
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-0,2	-1,4	0,0	0,0
II	Structureel saldo van de tussentijdse begrotingswijzigingen	-4,6	-2,1	-4,2	-0,0

De begrotingswijzigingen die géén effect op het begrotingssaldo hebben zijn vanwege de leesbaarheid buiten dit overzicht gehouden

Na verwerking van de tussentijdse begrotingswijzigingen, is het structurele begrotingssaldo als volgt:

(bedragen x €1 mln)

Structureel begrotingssaldo vóórafgaand aan Zomerrapportage 2023		2023	2024	2025	2026
C	Begrotingssaldo na tussentijdse begrotingswijzigingen (A+B)	-0,7	1,3	1,7	-9,0
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-1,8	-1,4	-1,4	0,0
III	Structureel begrotingssaldo na tussentijdse begrotingswijzigingen (I+II)	-2,5	-0,1	0,3	-9,0

Uit bovenstaande tabel blijkt dat na verwerking van de tussentijdse begrotingswijzigingen alleen in 2025 sprake is van een structureel sluitende perspectief. In 2023 en 2024 evenals vanaf 2026 is sprake van een structureel tekort. Dit perspectief vormt de basis voor deze Zomerrapportage. In deze Zomerrapportage zijn de financiële consequenties verwerkt van ontwikkelingen in het bestaande beleid. De effecten van deze zomerrapportage zijn in onderstaande tabel weergegeven:

(bedragen x €1 mln)

Zomerrapportage 2023		2023	2024	2025	2026
	Ontwikkelingen bestaand beleid (voorstellen Zomerrapportage 2023)	-7,3	-6,4	-7,0	-5,8
D	Saldo ontwikkelingen bestaand beleid	-7,3	-6,4	-7,0	-5,8
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	0,1	1,4	1,4	0,0
IV	Structureel resultaat ontwikkelingen bestaand beleid	-7,2	-5,0	-5,7	-5,8

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de Zomerrapportage een fors negatief effect heeft op het structurele begrotingssaldo in de jaren 2023 tot en met 2026.

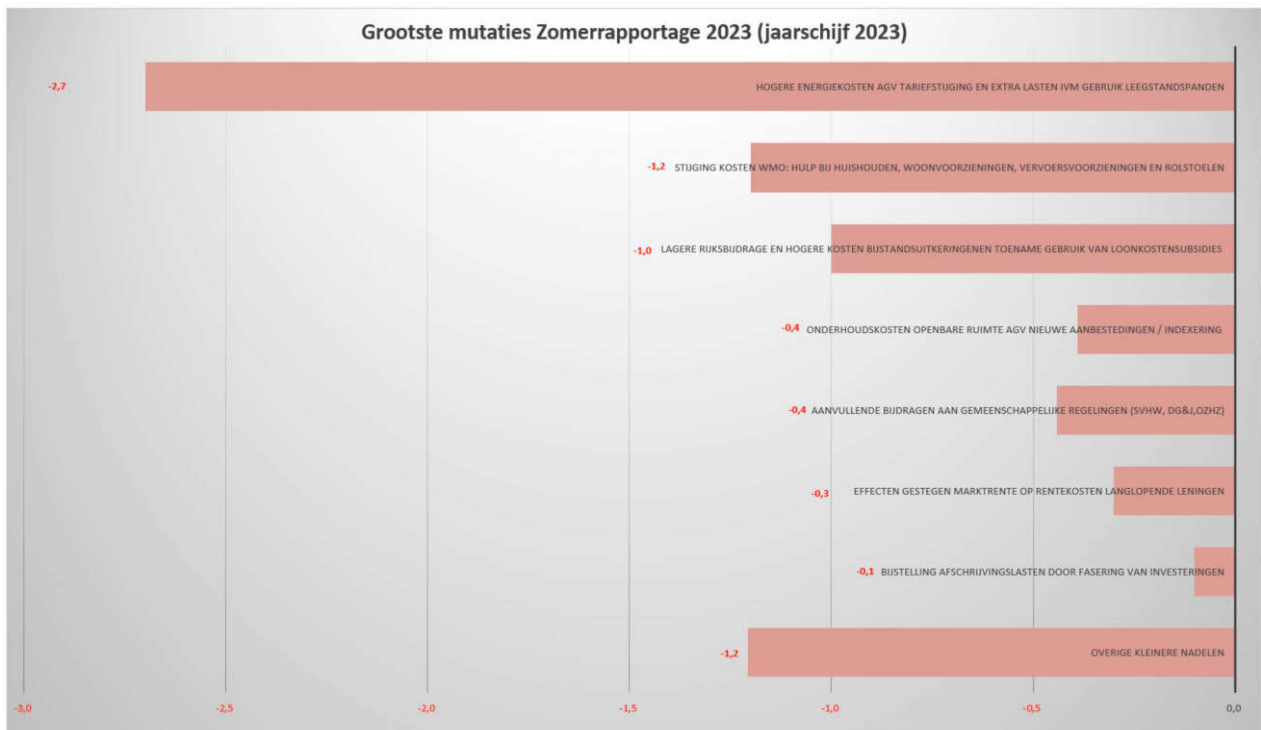
Grootste mutaties Zomerrapportage (autonome ontwikkelingen)

In de Zomerrapportage zijn op hoofdlijnen de volgende grote mutaties verwerkt in de jaren 2023 tot en met 2026. De Zomerrapportage bevat daarmee de begrotingsaanpassingen voor de jaarschijf 2023 inclusief de verwachte structurele doorwerking van deze posten.

(bedragen x € 1 mln)

Omschrijving grootste posten	2023	2024	2025	2026
Stijging kosten Wmo: Hulp bij huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen obv realisatie 2022, tariefstijgingen en verwachte autonome groei	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Bijstelling budgetten agv afgesloten CAO 2023	0,0	-1,1	-1,1	-1,1
Lagere rijksbijdrage en hogere kosten voor bijstand en toename loonkostensubsidies	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Hogere energiekosten agv tariefstijging en extra lasten ivm gebruik leegstandspanden	-2,7	-0,5	-0,5	-0,5
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (SVHW, DG&J, OZHZ)	-0,4	-0,6	-0,5	-0,5
Bijstellen rentelasten langlopende leningen agv gestegen marktrente	-0,3	-0,4	-0,5	-0,6
Onderhoudskosten openbare ruimte agv nieuwe aanbestedingen / indexering (onkruidbeheersing op verharding, onderhoud sportcomplexen, gladheidsbestrijding, etc)	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Bijstelling afschrijvingslasten door fasering van investeringen	-0,1	0,9	0,1	0,1
Incidentele grondverkopen De Tienvoet (Heinenoord) reeds verwerkt in jaarstukken 2022	0,0	-1,4	-1,4	0,0
Overige kleinere nadelen	-1,2	-0,7	-0,5	-0,6
	-7,3	-6,4	-7,0	-5,8

Schematisch geeft dit het volgende beeld:

Mutaties Zomerrapportage per programma

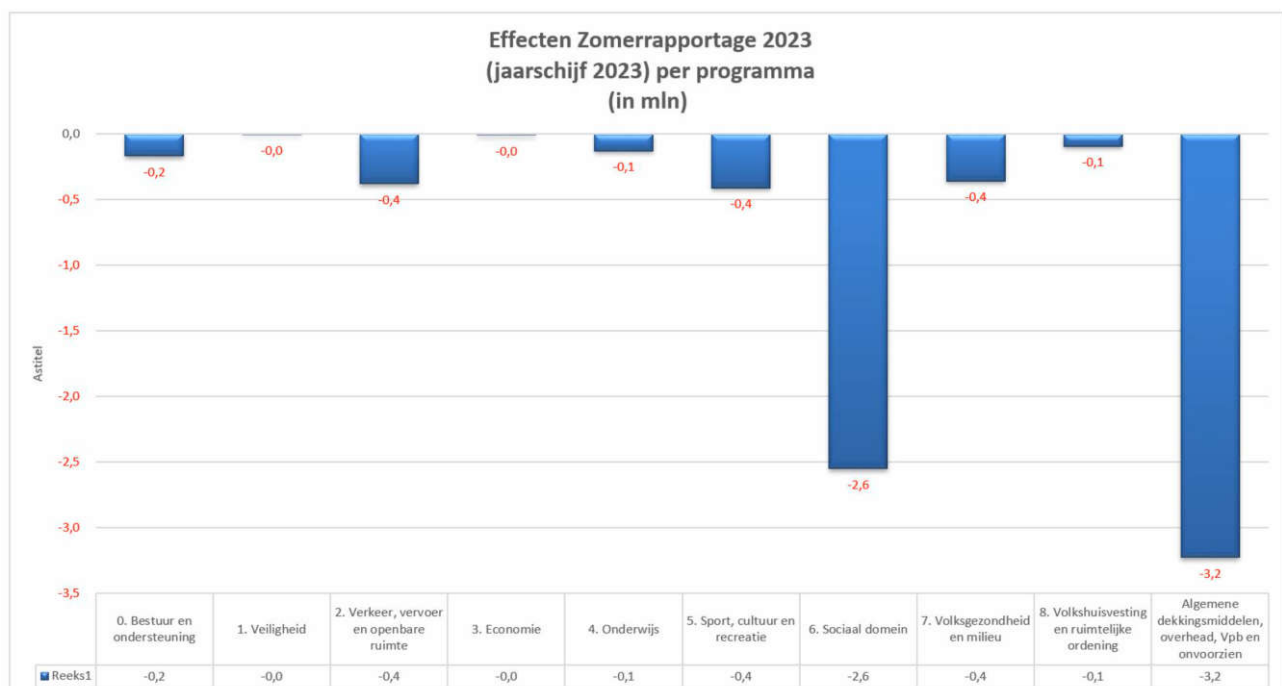
Onderstaande tabel (bedragen x € 1 mln) bevat de begrotingsaanpassingen die in deze Zomerrapportage zijn opgenomen per programma voor de jaren 2023-2026.

Uit de tabel blijkt dat de grootste negatieve bijstelling is doorgevoerd in het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien evenals in pogramma 6. Sociaal Domein. Binnen het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien met is de grote budgetbijstelling name het gevolg van hogere energiekosten als gevolg van gestegen energietarieven, en de verwerking van de CAO 2023 voor gemeentebambtenaren. Binnen programma 6 Sociaal Domein is de budgetbijstelling met name het gevolg van de stijging van de kosten Wmo hulp bij huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen door tariefstijgingen en (verwachte) autonome groei van de Wmo.

(bedragen x €1 mln)

Programma	2023	2024	2025	2026
0. Bestuur en ondersteuning	-0,2	0,2	0,2	0,2
1. Veiligheid	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	-0,4	0,3	-0,1	-0,1
3. Economie	-0,0	0,0	-0,0	-0,0
4. Onderwijs	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
5. Sport, cultuur en recreatie	-0,4	-0,4	-0,4	-0,5
6. Sociaal domein	-2,6	-2,5	-2,5	-2,5
7. Volksgezondheid en milieu	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-0,1	-1,4	-1,4	-0,1
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	-3,2	-2,0	-2,3	-2,4
Eindtotaal	-7,3	-6,4	-7,0	-5,8

Schematisch geeft dit (voor wat betreft de jaarschijf 2023) per programma het volgende beeld:

Actueel financieel beeld na verwerking van Zomerrapportage

Onderstaande tabel bevat het structurele begrotingssaldo na verwerking van de financiële aanpassingen in deze Zomerrapportage.

(bedragen x €1 mln)

Actueel financieel beeld na Zomerrapportage 2023		2023	2024	2025	2026
E	Begrotingssaldo na Zomerrapportage 2023 (C+D)	-8,0	-5,1	-5,4	-14,7
	Waarvan incidentele baten (-/-) /lasten (+/+)	-1,7	0,0	0,0	0,0
V	Structureel begrotingssaldo na Zomerrapportage 2023 (III+IV)	-9,8	-5,1	-5,4	-14,7

Uit de tabel blijkt dat ná verwerking van de Zomerrapportage 2023 sprake is van een structureel begrotingstekort vanaf jaarschijf 2023. Op basis van het toezichtsregime van de Provincie dient de Begroting structureel sluitend zijn in alle jaarschijven. Indien de Begroting niet structureel sluitend is, dan wordt de gemeente, conform de geldende toezichtsregels, onder preventief toezicht geplaatst door de provincie. Hierbij wordt opgemerkt dat in dit perspectief nog niet zijn verwerkt de effecten van de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds, aangezien de meicirculaire 2023 ten tijde van het opstellen van deze Zomerrapportage 2023 nog niet is gepubliceerd. De meicirculaire 2023 verschijnt naar verwachting eind mei 2023. Zodra de effecten van de meicirculaire 2023 bekend zijn, informeren wij de raad hierover.

Actuele ontwikkelingen

Hieronder noemen wij de belangrijkste ontwikkelingen, die het structurele begrotingssaldo nog kunnen beïnvloeden.

Meicirculaire 2023

Zoals hierboven aangegeven zijn de effecten van de meicirculaire 2023 nog niet verwerkt het bovenstaande meerjarenperspectief. In de meicirculaire 2023 verwachten wij meer duidelijkheid te krijgen over onder meer de door het Rijk toegezegde compensatie voor prijsindexatie (en looncompensatie).

Invoering omgevingswet

De invoeringsdatum is verschoven naar 1 januari 2024. De raad besluit voor welke activiteiten geen vergunning meer hoeft te worden aangevraagd. Op basis van deze besluitvorming kunnen de effecten op de legesbaten worden verwerkt.

Harmonisatie sportaccommodaties

De harmonisatie sportaccommodaties dient nog te worden uitgevoerd. De effecten hiervan verwerken wij in de begroting zodra deze bekend zijn.

2 Beleidsrapportage

Per programma leggen wij verantwoording af over de voortgang van de maatschappelijke effecten, doelen en speerpunten uit de actuele programmabegroting. Hierover wordt gerapporteerd door middel van een indicator en indien nodig geven wij een toelichting.

	Gereed
	Uitvoering loopt conform planning en gestelde kaders
	Uitvoering staat onder druk, kans op afwijkingen. Extra bewaking van de kaders en planning
	Uitvoering wijkt in negatieve zin af van de planning en gestelde kaders. Maatregelen zijn vereist

De doelen worden gepresenteerd in overzichten, de zogenaamde doelenbomen. In deze zomerrapportage zijn de doelen uit de Begroting 2023 aangevuld met de speerpunten uit het Collegeprogramma 2022 - 2026. De dubbelingen (dus doelen die zowel in de begroting en zowel als speerpunt in het collegeprogramma zijn opgenomen) zijn verwijderd. De komende periode worden de huidige doelen uit de begroting en het collegeprogramma verder vertaald naar heldere en eenduidige maatschappelijke effecten en doelen en gepresenteerd in 'nieuwe' doelenbomen in de Begroting 2024.

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en Ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma organisatie: Dienstverlening	Onze dienstverlening is voor iedereen bereikbaar en toegankelijk	doorlopend	
	We geven de inwoners en ondernemers zelf het (online) inzicht in de voor hen relevante informatie	doorlopend	
	We stemmen onze dienstverlening continu af op de ontwikkelingen in onze samenleving en de vraag van onze inwoners en gebruiken daarbij de doorlopende klanttevredenheidsmetingen als belangrijke graadmeter	doorlopend	
	We streven ernaar dat inwoners onze dienstverlening waarderen met een 8	doorlopend	
	We zetten in op een verdere uitbreiding van de digitale dienstverlening en blijven binnen de regels van de wet omgaan met persoonlijke informatie	doorlopend	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We investeren de komende periode € 14 miljoen in de verduurzaming van ons eigen vastgoed	2023 e.v.	De Startnotitie verduurzaming gemeentelijk vastgoed is door de raad op 18 april 2023 vastgesteld. Ook een eerste investeringsvoorstel voor Sportzaal 't Paradijs. De investeringsvoorstellen voor de overig in 2023 voor te bereiden en te verduurzamen accommodaties zijn rondom de zomer van 2023 gereed.
Collegeprogramma opgave: Hoeksche Waard in de omgeving	We komen tot een stevige externe positionering in samenwerking met raad en maatschappelijke partners	Doorlopend	
	We richten samen met onze regionale partners een klein regiobureau op dat uitvoering geeft aan de Regio Deal en strategische agenda van de Zuid- Hollandes Delta	Gereed	✓
	We stellen een lobbyagenda op en gebruiken deze om nieuwe financieringsbronnen aan te boren, invloed uit te oefenen op besluitvorming elders om onze doelen te bereiken en/of kennis vanuit regio, provincie, Rijk en Europa aan te trekken	Doorlopend	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	Op basis van een breed participatief onderzoeken stellen we een nota 'Rust en activiteiten op zondag' op. We werken dit uit in verordeningen, die aansluitend worden opgesteld en vervolgens worden voorgelegd aan de gemeenteraad	2023	
	We stellen aan de hand van data en in samenspraak met de inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners ontwikkelbeelden (sociaal en fysiek) per dorp op, waarna we gezamenlijk het vervolgproces bepalen	2023 e.v.	
Collegeprogramma organisatie: Financiën	Vanuit het 'verhaal van de Hoeksche Waard' komen we met gemeenteraad en maatschappelijke partners tot leidende principes die helpen bij het maken van beleidskeuzes in de toekomst	2023 - 2024	
	We maken keuzes in het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. In deze keuzes vindt de afweging plaats op onder meer het behoud, het intensiveren, het verduurzamen, het vernieuwen of het afstoten van gemeentelijk vastgoed	2023 e.v.	Het maken van keuzes heeft directe raakvlakken met het project 'levendige dorpen' en het opstellen van 'deel-IAP's' voor de dorpen. De raad is toegezegd rondom de zomer van 2023 'meegenomen' te worden in de te maken keuzes. Dat is in voorbereiding.
Opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP)	Met het vaststellen van de startnotitie 'vastgoed op orde' is door de raad besloten tot het opstellen van een integraal accommodatieplan (IAP). Voor de dorpen Goudswaard en 's-Gravendeel is in 2022 begonnen met het opstellen van een IAP. Voor de rest van de gemeente moet dat vanaf 2023 gebeuren in samenhang met de uitwerking van de ambities in het Hoofdlijnenakkoord 2022-2026 over ontwikkelbeelden per dorp	2023 e.v.	Het integraal accommodatieplan wordt per dorp opgesteld. Het concept voor Goudswaard en 's-Gravendeel is gepresenteerd in een collegevergadering. De inbedding in het project vitale dorpen / ontwikkelbeelden vergt nader overleg.

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Alternatieven voor vrijtijdsbesteding creëren	Zoeken naar mogelijkheden, samen met het Sociaal Domein, om jeugd passende alternatieven (activiteiten en locaties) te bieden en daartoe te bewegen	2023	
Collegeprogramma thema: Veiligheid	Om adequater te handelen bij langdruge ernstige woonoverlast gebruiken we de mogelijkheden van de Wet Woonoverlast	2023 ev	
	We intensiveren de samenwerking tussen zorg en veiligheid door waar nodig en mogelijk de srijdige belangen en regels te overbruggen	2023 ev	
	We stellen een Integraal Veiligheidsplan op met daarbij een uitvoeringsplan om zo meer sturing te geven aan onze veiligheidsbeleid	Q2 2023	
	We verbeteren de aanvraagvoorziening voor aanvragen van vergunningen	Q4 2024	We onderzoeken het verbeteren van het proces
	We vergroten de informatievoorziening en kennis over datagedragen werken, waardoor we zaken als ondermijning en openbare orde problematiek beter kunnen aanpakken	2024	in 2023 onderzoeken we de mogelijkheden
	We versterken de omvang van het team Handhaving	2023 en 2025	
	We willen zoveel mogelijk preventie bevorderen op het gebied van alle ongewenste gedragingen, zoals gebruik van drugs, overlast en geweld. Waar nodig treden we consequent en stevig repressief op	2023 ev	
	We zetten ons in om de verharding in de maatschappij en polarisatie tegen te gaan	Q4 2023	
Doorontwikkeling van het team Handhaving Openbare Ruimte	Verdere uitwerking en toepassingen van de diversiteit aan thema's binnen het takenpakket - Verdieping en verdere vormgeving aan het gebiedsgericht werken o.b.v. de ambitie m.b.t dorpsgericht werken	2023	
Ketenaanpak verstevigen	Verankeren van de samenwerking, opschaling en de juridische kaders die samenwerking	2023	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
	en informatieuitwisseling helpen mogelijk maken		
Polarisatie voorkomen en depolariseren waar nodig door niet de polen te bestrijden maar het midden te versterken.	Dag van de Dialoog	Q4 2023	
Voorkomen dat criminelen de veiligheid en het ondernemersklimaat in onze buitengebieden aantasten	Keurmerk Veilig Buitengebied invoeren	2024	

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We leveren een uitvoeringsagenda biodiversiteit op en gaan aan de slag met de realisatie	Gereed	✓
	We onderzoeken de omslag van onderhoud gebaseerd op beeldkwaliteit naar onderhoud passend bij de functie van de openbare ruimte	2023 - 2024	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma thema: Mobiliteit en bereikbaarheid	De Randweg Klaaswaal is onderdeel van de Mobiliteitsagenda samen met de provincie Zuid-Holland. Met de aanleg van een Randweg wordt het doorgaande verkeer uit Klaaswaal gehaald om hiermee de leefbaarheid en de verkeersveiligheid te vergroten	2023 e.v.	De MER voor de Randweg Klaaswaal is gereed. We treden in overleg met de provincie Zuid-Holland en Waterschap Hollandse Delta over de realisatie van (een deel van) de randweg.
	In 2023 starten we met het opstellen van een Mobiliteitsplan, inclusief uitvoeringsprogramma (o.a. met een masterplan N217, bereikbaarheid dorpen via verschillende modaliteiten, relatie woningbouwontwikkeling, fietsverbindingen en verkeershinder op diken, rekening houdend met potentiële ontwikkelingen op het hoofdwegennet). We doen dit in nauwe samenspraak met onze inwoners door een doelgerichte participatie	2023-2024	Na zomer 2023 starten we met het opstellen van het Mobiliteitsplan. Momenteel treffen wij voorbereidingen voor de aanbesteding van deze opdracht.
	We geven uitvoering aan een strategische gebiedstafel samen met andere overheidspartijen (Rijkswaterstaat, provincie, waterschap)	2023 e.v.	Doorlopend proces
	We herijken de mobiliteitsagenda en geven hier met de provincie een verder invulling aan	2023	Wij pakken dit na het zomerreces op, na gereedkomen coalitie zijn ook de pzh-doelen bekend en kan de agenda geactualiseerd, uitgebreid en geprioriteerd worden.
	We optimaliseren de verkeersontsluiting Hoeksche Waard Zuid-West	2023 e.v.	Op verschillende momenten adviseerden wij hierover de gemeenteraad. Wij komen voor het zomerreces met een voorstel voor het vervolgproces om te komen tot uitvoering. Voor de realisatie van het fietspad langs de Korteweg is een SOK opgesteld en ondertekend met Waterschap Hollandse Delta.
	We optimaliseren in maatregelen ten behoeve van de snelheid en frequentie van R-net/HOV (haltevoorzieningen, infrastructuur, onderzoeks- en werkgeld)	2023	Er zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van een busbaan ten behoeve van R-Net.
	We plegen aanvullende inzet op collectief en/of openbaar vervoer of alternatieven (bij verdere teruggang voorzieningenniveau)	2023	
	We realiseren een uitrol in de Hoeksche Waard van infrastructuur voor het voorzien in duurzame energie in het kader van mobiliteit	2023 e.v.	
	ZOMERRAPPORTAGE 2023 2 BELEIDSRAPPORTAGE	We realiseren het project parallelweg Maasdam-'s-Gravendeel	2023 e.v.,

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma thema: Openbare ruimte	In de grote groencontracten komt meer ruimte en focus op innovatie en Social Return on Investment (SROI)	Gereed	✓ De groencontracten zijn aanbesteed en hierbij is extra aandacht geweest voor innovatie (biodivers beheer) en SROI.
	We actualiseren het integraal beleidsplan openbare ruimte in 2023. 3. Speerpunten hierin zijn o.a.s. meer focus op klimaat en biodiversiteit, areaal wijzigingen en de veranderende markt	Q3 2023	✓
	We zetten extra capaciteit in op het snel en adequaat oppakken van meldingen en service verzoeken van de samenleving. Er komt extra aandacht voor advies voor (nieuwbouw)projecten om te zorgen dat de openbare ruimte zo toekomstbestendig mogelijk aangelegd en onderhouden kan worden, met extra aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptatie	2023 e.v.	✓
De (stedelijke) gebieden rondom Hoeksche Waard zijn op multimodale manier snel, veilig en comfortabel bereikbaar. De onderwerpen die hiernaast staan beschreven zijn belangrijk om de onderlinge verbinding te verbeteren	Realiseren mobiliteitsagenda Provincie Zuid-Holland	2023 e.v.	Na het zomerreces herijken wij de mobiliteitsagenda waarna realisatie van de daarin genoemde projecten wordt vervolgd.
De doelstelling verschuift van "De hoeveelheid restafval verminderen" naar "Kwaliteitsverbetering van de gescheiden grondstoffen"	We laten de RAD meer toezien op de kwaliteit door meer en frequenter de aangeboden containers en zakken te controleren. Daarnaast communiceren we helder wat er wel en niet aangeboden mag worden in de verschillende inzamelmiddelen. In 2022/2023 evalueren we het grondstoffenbeleidsplan en gebruiken we de resultaten voor een nieuw vast te stellen grondstoffenbeleidsplan	2023 - 2024	✓ We controleren samen met de RAD bij hotspots waar veel klachten en meldingen komen.
De dorpen in Hoeksche Waard zijn multimodaal met elkaar verbonden	We zetten in op verschillende methoden van vervoer: met de auto, fiets en het OV (of alternatieve vormen van collectief vervoer) blijft de Hoeksche Waard zowel intern als extern goed bereikbaar	Gereed	✓
De impact van mobiliteit op de leefbaarheid wordt verlaagd	Stimuleren en faciliteren gebruik duurzame vormen van mobiliteit. Dit doel hangt deels samen met het treffen van gedragsbeïnvloedende maatregelen ten behoeve van het minimaliseren van overlast door renovatie	Gereed	✓

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
<p>De manier waarop we werken aan de doelstelling om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben. Klimaat adaptief 2050</p>	<p>Klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte</p>	<p>2022 - 2050</p>	<p>Het vervangen van bestrating door groen en het toevoegen van meer bomen draagt bij aan klimaatadaptieve inrichting. Een groenere openbare ruimte leidt tot hogere beheerkosten in de toekomst. We brengen ook waterdoorlatende bestrating aan. Deze bestrating vraagt een intensiever beheer. We leggen extra hemelwaterriolering aan waardoor ons areaal uitbreidt en de beheerkosten daarvan ook stijgen. Dit laatste nemen we financieel mee bij het eerstvolgende gemeentelijke rioleringsplan.</p>
	<p>Realiseren uitvoeringsagenda en uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie</p>	<p>2022 - 2025</p>	
<p>In de planperiode t/m 2024 de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls geven</p>	<p>Uitvoeren diverse onderhoudsprojecten en daarmee verbeteren beeldkwaliteit</p>	<p>2022 - 2024</p>	<p>De kwaliteitsimpuls openbare ruimte bestaat uit diverse onderdelen. Eén van de onderdelen is de renovatie Veerhaven Puttershoek. Op dit moment vindt de voorbereiding plaats, uitvoering vindt plaats in 2024 waarbij uitloop naar 2025 mogelijk is. Er is voor de komende 3 jaar een inhaalslag gepland in de rioolvervanging. In de eerste jaren van de nieuwe gemeente is door nieuw beleid en contractvorming een achterstand ontstaan. Door de ambities op gebied van nieuwbouw en duurzaamheid staat deze planning voortdurend onder druk. De planning voor verhardingen ligt grotendeels op schema. We zien echter dat door vele bouwprojecten (transportschade), ingravingen (o.a. glasvezel) en reguleren degeneratie er toch weer een achterstand in beeldkwaliteit ontstaat op de verhardingen. Verhardingsprojecten worden integraal opgepakt. Diverse projecten waar riolering meegenomen wordt lopen vertraging op doordat nutsbedrijven vooraf werkzaamheden uit willen voeren en zeer lange voorbereidingstijd</p>

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
			nodig hebben.
Verbetering van de biodiversiteit	Uitvoeringsprogramma biodiversiteit realiseren	2022 - 2025	Is hetzelfde als de uitvoeringsagenda.
	Vergroten van de biodiversiteit	2023 e.v.	

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We ondersteunen en stimuleren de landbouw in de transitie naar een duurzame bedrijfstak. We zetten ons in om perspectief te bieden aan de sector	2023 - 2024	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma thema: Economie	We actualiseren het bedrijventerreinenbeleid en verkennen nieuwe ontwikkellocaties in de Hoeksche Waard in samenwerking met de provincie, om de toekomstige vraag aan te kunnen	2023 - 2024	
	We benutten in samenwerking met ondernemers(collectieven) de economische kansen op gebied van circulariteit en lokale inkoop- en aanbestedingen	2022 - 2025	
	We gaan de visie Vrijtijdseconomie in uitvoering brengen samen met de sector. Hierbij hebben we onder meer aandacht voor een acceptabele regeldruk bij het vergunningenbeleid voor exploitaties en evenementen	2023 - 2028	Het uitvoeringsprogramma vrijtijdseconomie wordt in Q2 aangeboden aan het college ter besluitvoering en aan de raad ter informatie. Daarna gaan de projecten en activiteiten lopen.
	We herrijken de samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en winkelierscollectieven en voeren de detailhandelsvisie uit	2023 - 2025	
	We ontwikkelen in samenwerking met ondernemerscollectief StartSmat startersbeleid en geven daar gezamenlijk uitvoering aan	2022 - 2025	
	We sluiten aan bij lopende en nieuwe initiatieven in de samenwerking Zuid- Hollandse Delta (Regio Deal) en met onze arbeidsmarktregio Rijnmond	2022 - 2025	
	We versterken de Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven Hoeksche Waard (SOB-HW) en investeren zo in meer mbo-aanbod in de Hoeksche Waard, participatie op de arbeidsmarkt en regionale samenwerking	2022 - 2025	
	We werken met de agrarische sector en kentenpartijen aan een integraal perspectief op de landbouw in de Hoeksche Waard	2023 - 2024	
	We zorgen voor toekomstbestendige (her)inrichting van de bedrijventerreinen, rekening houdend met ruimtelijke kwaliteit, klimaatopgaven en energieneutraal	2024 - 2025	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
<p>De Hoeksche Waard is als Foodlab voor de Randstad koploper op het gebied van gezond voedsel en duurzame en innovatieve landbouw. De gemeente heeft de ambitie om de kennis en kunde op dit gebied in de Hoeksche Waard zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed regionaal publiek en te benutten voor verbeteringen in de landbouw, natuur en gezondheid</p>	<p>In samenwerking met het ruimtelijk domein opstellen van multifunctioneel landbouwbeleid</p>	<p>2022 - 2023</p>	<p></p>
	<p>Innovatieve projecten voor herstel en behoud bodemkwaliteit (Regio Deal)</p>	<p>2022 - 2024</p>	<p>Een deel van de ingebrachte cofinanciering bleek niet te voldoen aan de voorwaarden. Het ministerie heeft de mogelijkheid geboden om nieuwe gemeentelijke cofinanciering aan te voeren. Totdat de cofinanciering is hersteld, worden er tijdelijk geen nieuwe projecten gestart om financieel risico te voorkomen. De verwachting is dat deze situatie in kwartaal 2 2023 is opgelost.</p>
	<p>Korte Keten initiatieven waarmee de afstand tussen boer en burger wordt verkleind en de voedselketen wordt verduurzaamd (Regio Deal)</p>	<p>2022 - 2024</p>	<p>Een deel van de ingebrachte cofinanciering bleek niet te voldoen aan de voorwaarden. Het ministerie heeft de mogelijkheid geboden om nieuwe gemeentelijke cofinanciering aan te voeren. Totdat de cofinanciering is hersteld, worden er tijdelijk geen nieuwe projecten gestart om financieel risico te voorkomen. De verwachting is dat deze situatie in kwartaal 2 2023 is opgelost.</p>
	<p>Projecten op gebied van regionale kennisontwikkeling en –deling (Regio Deal)</p>	<p>2022 - 2024</p>	<p>Een deel van de ingebrachte cofinanciering bleek niet te voldoen aan de voorwaarden. Het ministerie heeft de mogelijkheid geboden om nieuwe gemeentelijke cofinanciering aan te voeren. Totdat de cofinanciering is hersteld, worden er tijdelijk geen nieuwe projecten gestart om financieel risico te voorkomen. De verwachting is dat deze situatie in kwartaal 2 2023 is opgelost.</p>

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Het versterken van het (economisch) vestigingsklimaat en welzijn	Allianties vrijetijdseconomie	2022 - 2025	
	Doorontwikkelen recreatieve routes	2022 - 2024	
	Doorontwikkelen waterverbindingen	2022 - 2024	
	Herstructurering campings en recreatieterreinen (Regio Deal)	2022 - 2024	
	Natuur en beleving kust Voordelta (Regio Deal)	2022 - 2024	
	Verbinden Recreatie en Toerisme rond het Haringvliet (Regio Deal)	2022 - 2024	Een aantal projecten komen (waarschijnlijk) niet of niet tijdig genoeg tot uitvoering. Waar nodig worden/zijn deze geschrapt en zijn alternatieven aangedragen om de rijks gelden toch te kunnen benutten.
Het versterken van het toeristisch-recreatief profiel	Cross-mediaal marketingplatform	2022 - 2024	
	Opbouwen naamsbekendheid Hoeksche Waard en vergroten positie Hoeksche Waard	2022 - 2024	Er is/en wordt actief gewerkt aan het opbouwen van de naamsbekendheid van de Hoeksche Waard en het vergroten van de positie via het bestaande marketingplatform, binnen en buiten de regio. Bij de lancering van het merk heeft een lanceringcampagne plaatsgevonden. Er dient echter nog wel een merkencampagne uitgevoerd te worden.
	Professionaliseren gastheerschap Hoeksche Waard	2022 - 2024	
	Professionele gebiedsmarketing organisatie	2022 - 2024	De stichting is nog niet opgericht en ook de gewenste vorm van de stichting is nog niet bepaald.
In 2030 is de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard vitaal, omdat (toekomstige) vraag en aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin in evenwicht is	Bevorderen betrokkenheid van werkgevers bij de inclusieve samenleving door versterking sociaal ondernemerschap	2023	
	Inspiratiesessies bedrijven op gebied van arbeidsmarkt, sociaal ondernemerschap en Leven Lang Leren en Ontwikkelen	2022 - 2023	
	Ontwikkelen Smart Hubs	2022 - 2023	

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van kanselijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs	Actualiseren en uitvoeren Lokale Educatieve Agenda Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's <ul style="list-style-type: none"> • onderwijskansenbeleid • buitenschoolse opvang plus 	2023 - 2025	
	Evaluëren en actualiseren beleidsregels SMI	2023	Actualiseren beleidsregels is voorbereid. Besluitvorming en implementatie zijn afhankelijk van ontwikkeling 0-100 (wijk)team. Besluitvorming is uitgesteld naar eind 2023, implementatie naar verwachting gereed eind 2024.
	Evaluëren en actualiseren Verordening Leerlingenvervoer	2023	landelijk wordt nieuwe modelverordening voorbereid. Deze wordt afgewacht.
	Lokale uitvoering Nationaal Programma Onderwijs (tijdelijk) <ul style="list-style-type: none"> • intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs • uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk • kennisdeling en ontmoeting • extra inzet ouderbetrokkenheid • projectleider thuiszitters • ambulante taalondersteuning 	2023 - 2025	Het lokale plan voor het Nationaal Programma Onderwijs is momenteel in de uitvoeringsfase. Enkele onderdelen verlopen volgens planning, zoals intensivering bibliotheekwerk voor jeugd en onderwijs, uitbreiding capaciteit schoolmaatschappelijk werk en kennisdeling en ontmoeting onderwijs/jeugd. Andere onderdelen hebben in 2022 vertraging opgelopen (ouderbetrokkenheid, thuiszitters, taalondersteuning nieuwkomers). Dit wordt gemonitord en waar mogelijk nu in 2023 versneld.
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een kwalitatief goed onderwijshuisvestingsaanbod	Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2021 - 2024	2023 - 2024	
	We maken een integrale, inhoudelijke afweging over schoolzwemmen in de op te stellen Nota Sport en Bewegen.	2023 - 2024	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: het stimuleren van een passend, toegankelijk,	Uitvoering geven aan de vastgestelde Lokale Educatieve Agenda 2021-2022 Hoeksche Waard (LEA), waaronder de thema's:	2023 - 2024	De LEA 2021-2022 is afgerond. Binnenkort wordt de LEA 2023-2026 bekrachtigd.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod voor ieder kind in de Hoeksche Waard	<ul style="list-style-type: none"> • passend onderwijs en jeugdhulp, • jeugdhulp in de (voor)school • thuiszitters 		

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed in de Hoeksche Waard	Restauratie en nieuwbouw van Fort Buitensluis	2025	Ontwikkeling van Fort Buitensluis loopt volgens (aangepaste) planning. Belangrijke mijlpalen voor 2023: besluit over eigendom/erfpacht-constructie, aanpassing bestemmingsplan, aanleg wandel- en fietspaden rond het fort, realiseren extra middelen voor nieuwbouw onder de fortwal t.b.v. restaurant en vergaderfunctie.
Collegeprogramma opgave: Levendige dorpen	We harmoniseren de buitensportaccommodaties	2023	
Collegeprogramma thema: Samen leven	We stellen een Sport- en Beweegnota op	2023	Er wordt een keuzenotitie voorgelegd aan de raad. Op basis van de richting die de raad meegeeft, worden de ambities in de sport- en beweegnota verder uitgewerkt met doelstellingen, een bijbehorende planning en benodigde financiën voor de komende jaren. De sport- en beweegnota wordt na het zomerreces ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
	We voeren de plannen uit het cultuurbeleid uit en bepalen naar aanleiding van een tussentijdse evaluatie of aanvullingen of aanscherpingen nodig zijn	2023	Dit jaar worden de cultuurnota, de uitvoeringsagenda cultuur en de erfgoednota geëvalueerd. De cultuurnota wordt met twee jaar verlengd.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: het bevorderen van sport- en cultuurdeelname	Ontwikkelen en uitvoeren van integrale sport- en beweegnota en beleid voor financiële ondersteuning van jeugdtopsporttalenten	2023 - 2026	
	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur, voor komend jaar betekent dit onder andere de realisatie van een cultuurhuis in Oud-Beijerland	2023 - 2024	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda cultuur. Voor dit jaar betekent dit onder andere een onderzoek naar de realisatie van een cultuurhuis in Oud-Beijerland.
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard: een stevige basis voor sport en cultuur	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) zijn uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van duidelijke financiële voorwaarden, zorg voor goede huisvesting en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.	2021 - 2024	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) worden conform planning uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van financiële voorwaarden en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking. Daarnaast ligt het accent op het verankeren van erfgoed in ruimtelijke beleidsinstrumenten.
	Het beleid voor de harmonisatie voor de buitensportaccommodaties is gereed en wordt geïmplementeerd. Daarnaast vinden nog investeringen vanuit het huidige beleid plaats	2023 - 2026	

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Bieden van toegang en passende ondersteuning	De eerste positieve resultaten van de uitvoering van het lokaal transformatieplan jeugdhulp zijn zichtbaar: de samenwerking tussen huisartsen en jeugdteams is geïntensiveerd en de eerste tekenen van kostenreductie worden zichtbaar. Beschikkingen jeugdhulp worden afgegeven, passend binnen het werkkader van normalisering & demedicalisering, kostenbewustzijn en het stellen van duidelijke doelen en resultaten	2022 -2026	We krijgen steeds meer grip op regionale en lokale inspanningen om hogere zorgkosten te voorkomen. We sturen door middel van contractering en we monitoren onze inspanningen. De Rekenkamer heeft aangegeven dat zij in 2023 een onderzoek doen naar de Jeugdhulp. De onderzoeksvraag en aanpak zijn nog niet bekend.
	We blijven investeren in de samenwerking met de centrumgemeente Nissewaard voor beschermd wonen (BW)/maatschappelijke opvang(MO). Met het oog op de doordecentralisatie van BW per 1-1-2024 en de mogelijke decentralisatie van MO in 2026 (of later) werken we opties uit in welke (financiële) constructies de samenwerking toekomstbestendig gemaakt kan worden, waarbij de preventie van instroom en bevorderen van uitstroom uit BW en MO leidend is	2023 - 2026	
	We monitoren het nieuwe contract Wmo begeleiding op drie onderdelen: 1. Normaliseren, 2. een lokale, dorps- en of wijkgebonden oriëntatie, 3. op- en afschalen begeleiding	2023 - 2026	
	We stellen een plan van aanpak op voor de doorontwikkeling van de jeugdteams, wijkteams en gemeentelijke uitvoeringsteams tot integrale en gebiedsgerichte teams van 0 tot 100 en geven we daar uitvoering aan. Hierbij gaan we uit van het perspectief van de inwoner, waarbij de klantreis bepalend is voor de werkprocessen.	2023 e.v.	
	We stellen we een Lokale transformatie agenda Wmo op waarin een haalbare set sturingsmaatregelen voor de Wmo gepresenteerd wordt om de kosten op lange termijn te beheersen en zo de toegankelijkheid van voorzieningen te kunnen blijven garanderen voor als dit echt noodzakelijk is	2023 - 2026	
	We versterken HWwerkt! als uitvoeringsorganisatie: we hebben inzicht in het cliëntenbestand en er wordt (meer) samengewerkt met werkgevers en partners in de regio	2023 e.v.	
ZOMERRAPPORTAGE 2023 2 BELEIDSRAPPORTAGE	We zetten in op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening Sociaal Domein onder andere door verdergaande digitalisering van de dienstverlening	2023 - 2025	26/52

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We pakken energiearmoede aan	2023	
Collegeprogramma opgave: Inclusieve samenleving	We formuleren een meerjarig uitvoeringsagenda Wonen Welzijn Zorg samen met onze partners en geven we daar uitvoering aan	2023-2030	
	We gaan aan de slag met een Uitvoeringsagenda bestaanszekerheid en armoede	2023 e.v.	
	We inventariseren de huidige stand van zaken ten aanzien van de fysieke en digitale inclusie en bepalen het gewenste ambitie-/ kwaliteitsniveau. Daarop volgen voorstellen	2023- 2026	
Collegeprogramma thema: Samen leven	We actualiseren het lokale plan HGKM	2023 e.v.	In afwachting van de evaluatie van de regionale visie, actualiseren we het lokale plan HGKM. Planning Q4.
	We gaan aan de slag met het Preventieakkoord	2023	Zie ook in programma 7. Aan het preventieakkoord wordt door diverse partners tot uitvoering gebracht.
	We geven uitvoering aan de agenda Complex Maatschappelijke Zorg	2023-2025	
	We realiseren de beoogde ontmoetingsplekken voor jongeren	2023-2025	Dorpsoverleggen zijn georganiseerd. In de overleggen worden voorbereidingen getroffen voor plaatsing van de JOP
	We stellen een kadernota Sociaal op	2023-2024	
Ingrijpen bij crisis en onveiligheid	We voeren de activiteiten uit het regionale en lokale plan huiselijk geweld en kindermishandeling uit. We zetten in op de versterking van de samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams. Eind 2023 lopen de regionale en lokale plannen af. In 2023 kijken we hoe we hier vanaf 2024 verder vervolg aan gaan geven.	2023 e.v.	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	Binnen de duurzame coalitie met CZ, Zorgwaard, Alerimus en Heemzicht voeren we een programma uit om ouderen zo lang mogelijk actief deel uit te laten maken van de samenleving, in samenwerking met de lokale gemeenschap. Zodat de ouderenzorg beschikbaar en toegankelijk blijft	2023 - 2026	De uitvoeringsagenda WWZ heeft de samenwerking binnen de duurzame coalitie ingehaald. We onderzoeken samen met CZ op welke manier zij gaan aanhaken bij de uitvoeringsagenda WWZ. Daarmee komt de inspanning duurzame coalitie te vervallen.
	Meer inwoners kunnen deelnemen op de arbeidsmarkt. Dat doen we o.a. via netwerkvorming, het organiseren van werklerlijnen en het versterken van onze inzet op SROI	2023	Social Return wordt nu uitgerold binnen onze organisatie als integraal onderdeel bij inkooptrajecten binnen de gemeente HW.
	Met het door-ontwikkelen van de jeugd- en wijkteams ondersteunen we inwoners eerder en beter met hun hulpvraag en dringen we het beroep op de maatwerkvoorzieningen terug	2022 - 2024	
	We faciliteren een aantal laagdrempelige huiskamers voor kwetsbare inwoners in samenhang met partners zoals beschreven in de concept visie Wonen, Welzijn Zorg en faciliteren ook particuliere initiatieven t.b.v. ontmoeten	2023 - 2026	
	We stellen kwetsbare jongeren in staat naar vermogen de overgang te maken naar betaald werk dan wel dagbesteding. Daarvoor maken we o.a. werkafspraken met onderwijspartners en ondernemers en zetten we het project Matchmaker voor	2022	Matchmaker is een actief instrument wat succesvol is ingezet.
	We verlengen de verhuisregeling en evalueren de Blijverslening of deze omgezet kan worden naar een Verzilverlening	2023 - 2026	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken	
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard	We dragen bij aan het dichten van de digitale kloof via het verbeteren van digitale vaardigheden en het faciliteren/ beschikbaar stellen van tablets voor ouderen	2021 - 2023	Uitvoering staat onder druk doordat een van de uitvoerende partijen onvoldoende in staat is om de geplande werkzaamheden te leveren. Daarover zijn we in gesprek.	
	We dragen zowel lokaal als regionaal bij aan het verbeteren van de integrale samenwerking door het organiseren van passende overlegtafels en het faciliteren van netwerkbijeenkomsten, zoals het Sturingsoverleg Jeugd HW, de netwerkbijeenkomst Jongeren en het Geld, de Werkgroep Regenbooggemeente en de regionale werkwijze Veilig opgroeien is Teamwork	2023 - 2026		
	We ondersteunen de participatie van inwoners met een laag inkomen via de éénjarige pilot OV Minima, waarbij inwoners gratis reizen in de regio met het Dal Vrijbusabonnement	2022 - 2023	✓	Met ingang van 2023 is hier structureel budget beschikbaar voor gesteld.
	We proberen (nieuwe) initiatieven uit waarbij men de juiste zorg dichtbij kan vinden. Formeel bij de huisartsen en in het onderwijs, maar ook informeel zoals met de inzet van Buurtgezinnen. Ook de meer specialistisch kennis wordt dichterbij gehaald in de vorm van jeugdhulp naar voren en Veilig opgroeien is Teamwerk	2022 e.v.		
	We realiseren met inwoners en partners laagdrempelige ontmoetingsplekken in ieder dorp, voor informatie/inspiratie/ steun en activiteiten	2022 - 2026		
	We verkleinen de afstand van de arbeidsmarkt tot onze inwoners. We streven ernaar dat werkgevers meer uitgaan van talenten dan een CV. Hiervoor wordt het project HalloWerk voortgezet	2022 e.v.		
	We voeren collectieve bewustwordingsactiviteiten uit, zoals Lange Leve thuis, het signalerend huisbezoek en de dementievriendelijke samenleving met als doel dat inwoners meer eigen regie houden en daardoor instroom in individuele voorzieningen worden verminderd en voorkomen	2021 - 2026		

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Circulair 2050 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Circulaire economie Hoeksche Waard 2021-2026'	2023 - 2026	
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	We blijven inwoners en bedrijven ondersteunen in de overgang naar een circulaire samenleving	2023-2026	
	We gaan aan de slag met een robuust groen-blauw netwerk in de Hoeksche Waard	2023-2026	
	We gaan door met de realisatie van de uitvoeringsprogramma's binnen duurzaamheid	2023-2026	
	We lossen de grootste knelpunten rond hittestress en wateroverlast op	2023-2026	
	We stellen beleid op voor kleine windturbines en zonneparken	2024-2025	Beleid windenergie bij agrarische bedrijven: proces is gestart Uitnodigingskader zonneparken: proces start begin 2024
Collegeprogramma thema: Samen leven	We actualiseren de Nota publieke gezondheid	2023	In dit proces betrekken wij ook nieuwe ontwikkelingen zoals GALA en IZA.
Ergieneutraal 2040 / Klimaatneutraal 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting ergieneutraal 2021-2026'	2023 - 2026	
	Regionale Energiestrategie (doorlopend, iedere 2 jaar herijking)	2023 - 2026	
	Transitievisie Warmte (doorlopend, iedere 4 jaar herijking)	2023 - 2026	
Klimaatneutraal in 2050	Realiseren uitvoeringsprogramma 'Biodiversiteit 2022-2026' in 2023	2023 - 2026	
	Uitvoering geven aan Communicatie en participatie en monitoring en sturing programmaplan Duurzaamheid	2023 - 2026	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard en stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid: gezond blijven en gezondheid bevorderen en beschermen	Uitvoering geven aan de bij de Nota Publieke Gezondheid 2021-2023 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Voor de periode 2024-2028 een nieuwe nota Publieke Gezondheid opstellen. Uitvoeren en evalueren Uitvoeringsprogramma Handhaving en Preventie Alcohol	2023 - 2026	
	Uitvoering geven aan het met publieke en private partijen afgesloten preventieakkoord afgesloten	2023 -2026	Er worden diverse projecten uitgevoerd met middelen uit het preventieakkoord.

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Voortgang

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma opgave: Duurzaam eiland	Een speerpunt is het versneld isoleren van de bestaande woningvoorraad	2023-2025	
	We maken afspraken met HW Wonen over de verduurzaming van de sociale woningvoorraad	doorlopend	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma thema: Omgeving	Bij inwerkingtreding: een informatiecampagne over de ins en outs van de Omgevingswet	2023	
	Doorontwikkeling Adviescommissie Omgevingskwaliteit	2023	
	Doorontwikkeling intake- en omgevingstafel	2023	
	Implementatie nieuwe software	2023	
	Implementatie nieuwe werkprocessen zodat we aan de uitgangspunten van de Omgevingswet kunnen voldoen	2023	
	Implementatie, monitoring en evaluatie van het 'verplicht adviesrecht' gemeenteraad en verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsactiviteiten	2023	
	Start met het toewerken naar een gebied dekkend omgevingsplan	2023	

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Collegeprogramma thema: Wonen en ruimtelijke ordening	Onze ambitie is om in grotere projecten van meer dan 50 woningen, 10% van de nieuwbouw een bijzondere (geclusterde of collectieve) woonvorm te laten zijn	doorlopend	Bijstelling van de minimale omvang van projecten van 50 naar 30.
	We actualiseren de woonvisie	2024-2025	
	We maken bindende afspraken met ontwikeelaars over doorlooptijd en het gewenste eindresultaat: Uitgangspunt is dat gemiddeld 2/3 van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen	doorlopend	
	We maken vaart met passende woningen voor jongeren en ouderen en de wenselijke doorstroming	doorlopend	We hanteren op dit moment de 30-40-30 verdeling qua prijssegmenten. Het aandeel goedkope en betaalbare woningen moet ten goede komen van de woningbehoefte van starters/jongeren en lagere en middeninkomens. Daarnaast moet tenminste 10% van de nieuwbouwpogave bestaan uit bijzondere woonvormen, waaronder geclusterde woonvormen voor ouderen/inwoners met hulp- danwel zorgvraag..
	We realiseren in deze periode een locatie met flexwoningen	2023-2024	Samen met HW Wonen realiseren we 100-150 tijdelijke woningen in de Hoeksche Waard.
	We stellen een nieuw ruimtelijk perspectief 2050 op	2023-2024	
	We stellen een nieuw Woonwageng- en standplaatsenbeleid op	Gereed	✓ Beleid is op 7 februari 2023 ongewijzigd vastgesteld en vervolgens gepubliceerd.
De instroom van jonge huishoudens faciliteren om de demografische balans te behouden	Instroom jonge huishoudens	2022 - 2024	
De inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2023 minimaal te voldoen aan alle wettelijke vereisten uit de Omgevingswet	Implementatieactiviteiten omgevingswet	2023	
Een continue toevoeging van 500 woningen per jaar aan de woningvoorraad om te voldoen aan de vraag	Versnelling Woningbouw	doorlopend	Conform behoefte streven we een productie van 500 woningen per jaar na.

Wat willen we bereiken Maatschappelijk effect / doel	Wat gaan we ervoor doen Subdoel / Speerpunt	Planning	Stand van zaken
Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek	Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek'	doorlopend	Met de woningbehoefteprognose als basis wordt jaarlijks de woningbouwprogrammering geactualiseerd.
Het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken	Nota Grondbeleid opstellen & onderzoek naar actief grondbeleid	2022 - 2024	Extra processtappen om Directie en College op de hoogte te brengen. Verzoek om uitvoeringsparagraaf en management informatie met betrekking tot implementatie beleid.
Wij werken aan de Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard (eerder ontwikkelagenda). Doel van de leidraad is een afwegingskader aan te reiken met als basis de Hoeksche Waarden en Hoeksche Werken uit de omgevingsvisie. Het afwegingskader gaat uit van 3 principes: - Clusteren van programma in plaats van spreiden - Versterken van contrasten en diversiteit op het eiland - Verzilveren van kansen door verevening	Leidraad voor ontwikkeling Hoeksche Waard opstellen	Gereed	✓

3 Financiële rapportage

In de Zomerrapportage 2023 stellen wij de bestaande budgetten en investeringskredieten uit de actuele Programmabegroting 2023 bij.

Resultaat zomerrapportage

Hieronder treft u een totaaloverzicht van de mutaties per programma. De toelichting op de mutaties per programma en per taakveld treft u aan in de volgende paragrafen. Zoals vastgelegd in de Financiële verordening geven wij in de zomerrapportage een toelichting op alle afwijkingen groter dan € 250.000,- op taakveldniveau.

De budgetten en investeringskredieten actualiseren wij in deze zomerrapportage. Hiervan maken wij een begrotingswijziging in 2023 (zie bijlage 2). Daarnaast zijn ook budgetten verschoven tussen taakvelden en programma's. Van deze mutaties maken wij eveneens een (budgetneutrale/ administratieve) begrotingswijziging (zie bijlage 1).

Programma	2023	2024	2025	2026
0. Bestuur en ondersteuning	-169	159	159	159
1. Veiligheid	-5	-19	-19	-19
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	-381	285	-76	-51
3. Economie	-8	7	-0	-0
4. Onderwijs	-130	-112	-210	-210
5. Sport, cultuur en recreatie	-412	-385	-429	-465
6. Sociaal domein	-2.553	-2.543	-2.482	-2.471
7. Volksgezondheid en milieu	-359	-318	-250	-250
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-94	-1.449	-1.449	-63
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	-3.228	-2.003	-2.289	-2.413
Eindtotaal	-7.340	-6.379	-7.046	-5.785

Toelichting

In deze Zomerrapportage is een aantal financiële wijzigingen in 2023 doorgevoerd. Daar waar sprake is van een structurele doorwerking van deze wijzigingen, zijn deze mutaties ook meteen structureel verwerkt. Een nadere toelichting van de mutaties op hoofdlijnen in deze Zomerrapportage is te vinden in de navolgende hoofdstukken, waar de toelichtingen per programma zijn opgenomen.

Uit de tabel blijkt dat de budgetten fors verhoogd moeten worden. De actuele ontwikkelingen (inflatie etc.) in de Zomerrapportage hebben een nadelig effect (globaal +/- € 6 á 7mln.) op de begrotingsaldi. De verwachting is dat de Meicirculaire 2023, die tijdens het opstellen van deze Zomerrapportage nog gepubliceerd moest worden, een positief effect zal hebben. In de meicirculaire 2023 wordt onder meer duidelijk hoeveel compensatie gemeenten voor de prijsontwikkeling ontvangen. Over de exacte uitkomsten hiervan zullen wij u zo spoedige mogelijk informeren.

3.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 0 Bestuur en Ondersteuning. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
0.2 Burgerzaken	-12	0	0	0	-
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-157	159	159	159	-
Eindtotaal	-169	159	159	159	

3.2 Programma 1 Veiligheid

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 1 Veiligheid. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-15	-15	-15	0	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	10	-4	-4	0	-
Eindtotaal	-5	-19	-19	0	

3.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
					In verband met nieuwe aanbestedingen en indexering van contracten nemen de kosten voor het onderhoud voor onderhoud aan wegen, onkruidbestrijding, gladheidsbestrijding toe (-/- € 0,4 mln). Hiertegenover staan enkele voordelen vanaf 2024 vanwege het doorschuiven van investeringen, waardoor de afschrijvingslasten later aanvangen.
2.1 Verkeer en vervoer	-484	21	-211	-146	
2.2 Parkeren	0	0	0	-0	-
2.3 Recreatieve havens	-5	95	46	-5	-
2.4 Economische havens en waterwegen	-81	-0	-0	-0	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	189	168	114	114	-
7.2 Riolering	3	4	-13	-2	-
7.3 Afval	-12	-12	-12	-13	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	10	10	1	1	
Eindtotaal	-381	285	-76	-51	

3.4 Programma 3 Economie

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 3 Economie. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
3.1 Economische ontwikkeling	-8	-5	-0	-0	-
3.4 Economische promotie	0	12	-0	-0	-
Eindtotaal	-8	7	-0	-0	

3.5 Programma 4 Onderwijs

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 4 Onderwijs. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
4.2 Onderwijshuisvesting	-81	-112	-210	-210	-
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-49	-0	-0	-0	-
Eindtotaal	-130	-112	-210	-210	

3.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
5.1 Sportbeleid en activering	-10	0	0	0	-
5.2 Sportaccommodaties	-264	-227	-265	-302	In verband met nieuwe aanbestedingen en indexering van contracten nemen de kosten voor het onderhoud voor onderhoud aan sportaccommodaties toe (-/- 0,2 mln)
5.5 Cultureel erfgoed	10	5	0	0	-
5.6 Media	-148	-163	-163	-163	-
Eindtotaal	-412	-385	-429	-465	

3.7 Programma 6 Sociaal Domein

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 6 Sociaal Domein. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-16	-37	-37	-37	-
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3	3	3	3	-
6.2 Wijkteams	-44	-93	-93	-93	-
6.3 Inkomensregelingen	-1.149	-1.149	-1.099	-1.099	- Er is sprake van een toename van het gebruik loonkostensubsidies (-/- 0,4 mln) - Er is sprake van een lagere rijksbijdrage voor bijstandsuitkeringen ter dekking van de bijstand en tevens hogere kosten voor de bijstand (-/- 0,6 mln)
6.4 Begeleide participatie	22	2	3	4	-
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-730	-730	-730	-730	Op basis van de realisatiecijfers 2022 , tariefstijgingen en verwachte autonome groei worden de budgetten voor rolstoelen, vervoerskosten en woonvoorzieningen bijgesteld
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-450	-440	-430	-420	Op basis van de realisatiecijfers 2022, de tariefstijgingen én verwachte autonome groei voor hulp bij nemen de kosten voor hulp bij huishouden toe en worden de budgetten bijgesteld.
6.71b Begeleiding (WMO)	-68	-77	-77	-77	-
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-20	-131	-131	-131	-
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	-8	-8	-8	-
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	-24	-24	-24	-
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-0	-0	-0	-
6.73a Pleegzorg	0	-21	-21	-21	-
6.73b Gezinsgericht	0	-10	-10	-10	-
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	-39	-39	-39	-
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	173	173	173	-
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-27	-27	-27	-
6.74c Gesloten plaatsing	0	10	10	10	-
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (V)	-100	-22	-22	-22	-
6.82a Jeugdbescherming	0	70	70	70	-
6.82b Jeugdreeclassering	0	6	6	6	-
Eindtotaal	-2.553	-2.543	-2.482	-2.471	

3.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 7 Volksgezondheid en Milieu. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
7.1 Volksgezondheid	-198	-66	-66	-66	-
7.4 Milieubeheer	-161	-252	-184	-184	Betreft aanvullende bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (OZHZ) op basis van de begroting 2024 en de extra taken voor de gemeente.
Eindtotaal	-359	-318	-250	-250	

3.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
8.1 Ruimte en leefomgeving	-332	-1.407	-1.407	-21	- Het nadeel in 2023 ad € 0,3 mln heeft te maken met verschuivingen van kosten en opbrengsten bij verschillende projecten (anterieure overeenkomsten) tussen 2022 en 2023. - De geplande incidentele grondopbrengsten in 2024 en 2025 voor De Tienvoet in Heinoord zijn reeds verwerkt in de jaarrekening 2022 aangezien de grondtransactie in 2022 heeft plaatsgevonden.
8.3 Wonen en bouwen	238	-43	-43	-43	
Eindtotaal	-94	-1.449	-1.449	-63	

3.10 Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

In onderstaande tabel zijn de mutaties (bedragen x €1.000) van de budgetten in 2023 opgenomen die betrekking hebben op de Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Conform de financiële verordening lichten wij de mutaties groter dan €250.000 toe.

Taakveld	2023	2024	2025	2026	Toelichting
0.4 Overhead	-3.407	-1.746	-1.951	-1.976	- In maart 2023 is de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief over de energieprijsstijgingen. In verband met de gestegen energietarieven moeten wij de budgetten voor energie bijstellen (2023: -/- € 2,4 mln; vanaf 2024: -/- € 0,5 mln.). Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf risico's en aandachtspunten. - Op basis van de afgesloten cao voor gemeenteambtenaren stellen wij de personeelsbudgetten vanaf 2024 bij met € 1,1 mln. Voor 2023 vindt vooralsnog geen bijstelling plaats van de personeelsbudgetten. Hiervoor verwijzen wij naar de paragraaf risico's en aandachtspunten. - Als gevolg van prijsstijgingen en uitbreiding van het personeelsbestand zijn de kosten (-/- € 0,2 mln) voor licenties (o.a. Microsoft) hoger.
0.5 Treasury	-67	-363	-463	-563	Als gevolg van de verhoging van de marktrente met circa 1% ten opzichte van de begroting 2023 stellen wij de raming van de rentekosten bij.
0.61 OZB woningen	-77	-82	-82	-82	-
0.64 Belastingen overig	28	0	0	0	-
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	295	189	208	208	Betreft rijksmiddelen decembercirculaire 2022.
0.8 Overige baten en lasten	-1	-1	-1	-1	-
Eindtotaal	-3.228	-2.003	-2.289	-2.413	

Organisatieontwikkeling

De raad wordt via raadsinformatiebrieven op de hoogte gebracht over de voortgang van het plan van aanpak organisatieontwikkeling. Er is aandacht besteed aan het versterken van een veilig werkklimaat: de vertrouwensfunctie is aangescherpt, het gesprek over onderwerp veilig werkklimaat wordt op alle lagen van de organisatie gevoerd, er is een expertmeeting geweest met directie en teammanagers. Daarnaast zijn er intensieve gesprekken gevoerd tussen college en directie over het bestuurlijk-ambetelijk samenspel. De aanbevelingen uit het onderzoek Andersson, de uitwerking van de motie 010 cultuuronderzoek en de focus op doorontwikkeling van organisatie en medewerkers zoals opgenomen in het collegeprogramma zijn onderdeel van het integrale plan van aanpak voor organisatieontwikkeling. Dit om de organisatie beter te richten, in te richten en toekomstbestendig te maken.

Regie op inhuur

Op 15 februari 2022 werd naar aanleiding van het rekenkamerrapport 'Quick scan externe inhuur' het raadsbesluit genomen dat de externe inhuurlasten moesten worden teruggebracht naar een realistische structureel niveau. Organisatorisch zijn er na het verschijnen van het rekenkamerrapport aanscherpingen doorgevoerd. Eind januari 2023 zijn deze stappen met de auditcommissie van uw raad gedeeld en is verkend op welke wijze verder invulling gegeven kan worden aan het raadsbesluit. De uitwerking hiervan, en de stand van zaken van de implementatie van de vijf aanbevelingen uit het rekenkamerrapport, zijn via een raadsinformatiebrief met u gedeeld. Het college heeft een norm voor externe inhuur vastgesteld, waar in vier jaar tijd naar toe wordt gewerkt. Binnen de context van de P&C-cyclus wordt de raad geïnformeerd over de voortgang. Daarnaast wordt bij de aanpak voor het terugdringen van inhuur ingezet op aantrekkelijk werkgeverschap, het stellen van prioriteiten en maken van keuzes en scherpste in het inhuurproces en de sturing daarop.

3.11 Gemeentefonds

De meicirculaire 2023 is nog niet gepubliceerd. Na publicatie zullen wij de raad nader informeren over de hoogte van de algemene uitkering voor onze gemeente en de effecten hiervan op het actuele meerjarenperspectief.

3.12 Reserves

In deze Zomerrapportage wordt een aantal budgetten verrekend met reserves. Onderstaande tabel bevat de belangrijkste mutaties in de reserves die in deze Zomerrapportage worden doorgevoerd.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste mutaties (bedragen x €1.000) in de reserves, die voortvloeien uit deze Zomerrapportage, toegelicht.

Reserve	Toelichting	2023	2024	2025	2026	Toelichting grootste mutaties
Reserve flankerend beleid		1.350	0	0	0	De onttrekking uit deze reserve wordt bijgesteld op basis van de actualisatie van de flankerend beleid maatregelen.
Reserve kostenverh. ruimtel. ontwikkelingen		224	0	0	0	Betreft diverse kleinere mutaties in 2023.
Reserve ontwikkeling kernen		-60	0	0	0	Betreft diverse kleinere mutaties in 2023.
Reserve kapitaallasten		-510	-135	-207	-288	Op basis van het aangenomen amendement verhogen wij het voorbereidingskrediet van het Zwembad Numansdorp wegens uitbreiding van de projectopdracht. Hiervoor storten wij € 0,3 mln in 2023 in de reserve afschrijvingslasten. Daarnaast actualiseerden wij de investeringen waardoor wij minder aan de reserve hoeven te onttrekken.
Reserve frictie		-165	0	0	0	Betreft diverse kleinere mutaties in 2023.
Reserve uitvoeringsagenda cultuur		35	0	0	0	Betreft diverse kleinere mutaties in 2023.
Reserve Economie		33	0	0	0	Betreft diverse kleinere mutaties in 2023.
Totaal		907	-135	-207	-288	

Algemene toelichting op de tabel

Uit de tabel blijkt dat in 2023 met name middelen worden onttrokken uit de reserve Flankerend Beleid en minder uit de reserve Kapitaallasten.

3.13 Investerings

In onderstaande tabel zijn de nieuwe investeringen (bedragen x €1.000) en de gewijzigde (verhogingen/verlagingen) investeringen opgenomen. In de bijlage zijn de budgetneutrale verschuivingen tussen investeringskredieten weergegeven. Hierbij zijn verhoging van de investeringen weergegeven als ++ en de verlagingen als -/-.

+/- = verhoging investering; -/- verlaging investering

Omschrijving investering	Toelichting mutatie > €250.000	2023	2024	2026	2026
Fietspad Oudeland Strijen	-	1	-	-	-
Tiny Houses Oud Beijerland overige voorzieningen	-	10	-	-	-
Voorbereidingskrediet zwembad Numansdorp	Verhoging voorbereidingskrediet zwembad Numansdorp vanwege het feit dat de projectopdracht is uitgebreid met een tweede scenario op basis van amendement (afschrijvingslasten worden gedekt uit reserve kapitaallasten)	250	-	-	-
Vervangen houten banken Oud-Beijerland	-	-28	-	-	-
Verkeersregelinst Zinkwg/diephn Oud-Beijerland	-	-26	-	-	-
Vervangen detectielussen Oud-Beijerland	-	-24	-	-	-
Herinrichting Kaal Strijen	-	59	-	-	-
Vervangen stroompalen jachthaven Oud-Beijerland	-	50	-	-	-
Vervanging wagenpark 2022 inclusief verduurzaming	-	55	-	-	-
Vervanging (land)bouwvoertuigen en aanhangers Buitendienst & Werkbedrijf.	Vervanging van diverse, reeds afgeschreven (land)bouwvoertuigen en aanhangers ten behoeve van dagelijkse werkzaamheden Buitendienst & Werkbedrijf.	-	656	238	35
Vervanging werkplekken (ICT)	De investeringen in werkplekken (ICT) zoals opgenomen in de meerjarenebegroting worden 1 jaar vervroegd Hierdoor kunnen diverse voordelen worden behaald, o.a. kortingen bij de leverancier waardoor de geplande investeringen in 2024 lager uitvallen. Ook de meerjarige afschrijvingslasten vallen hierdoor lager uit.	912	-1.100		
Aanleg kunstgrasveld Korbatoj Oud Beijerland	-	118			
Aanleg kunstgrasvelden Oud Beijerland	-	-118			
Herinrichting Hitsertse kade Zuid Beijerland	Voor de herinrichting van de Hitsertse Kade is een bijstelling van het krediet benodigd van € 0,9 mln. De extra kosten kunnen grotendeels worden gedekt uit een te ontvangen subsidie (€ 0,8 mln) , een bijdrage van Vogelbescherming Nederland en een dekkingsmogelijkheid vanuit een bestaand investeringskrediet.	115			
Vissteiger recreatieterrein Hitsertse kade Zuid Beijerland		-53			
Eindtotaal		1.321	-444	238	35

Toelichting tabel

Uit bovenstaande tabel blijkt dat sprake is van een verhoging van de investeringskredieten van in totaal € 1,3 mln. in 2023 vernaamelijk veroorzaakt door in de tijd naar voren gehaalde investeringen voor ICT. Hierdoor is in 2024 per saldo sprake van een verlaging van de investeringen (-/- € 0,4 mln).

De raad wordt door middel van deze Zomerrapportage gevraagd om deze (aanvullende/mutaties in de) investeringskredieten beschikbaar te stellen.

Naast de materiele investeringen is in deze zomerrapportage een investering in de financiële vaste activa verwerkt. Deze investering is in onderstaande tabel opgenomen.

Financiële vaste activa					
Omschrijving financieel vast actief	Toelichting mutatie > €250.000	2023	2024	2026	2026
Starterleningen	Bijstellen budget Starterleningen SVn	2.000	-	-	-
Eindtotaal		2.000	0	0	0

Toelichting tabel

Uit bovenstaande tabel blijkt dat sprake is van een verhoging van de investeringen in de financiële vaste activa van in totaal € 2 mln. Het betreft hier de verhoging van de starterleningen.

3.14 Risico's en aandachtspunten

Harmonisatie sportaccommodaties

De harmonisatie van de sportaccommodaties dient nog te worden uitgevoerd. De effecten hiervan verwerken wij in de begroting zodra deze bekend zijn.

Compensatie prijsontwikkeling

In de decembercirculaire 2022 is aangekondigd dat gemeenten aanvullende rijksmiddelen ontvangen voor compensatie van de prijsontwikkeling. De omvang van deze compensatie is afhankelijk van de besluitvorming van het Rijk over de Voorjaarsnota. Wij verwachten dat deze extra baten in de meicirculaire 2023 worden verwerkt.

CAO 2023

Op basis van de afgesloten cao voor gemeenteambtenaren zijn de personeelsbudgetten vanaf 2024 bijgesteld met € 1,1 mln. In 2023 vindt vooralsnog geen bijstelling plaats, omdat wij verwachten dat de effecten in 2023 (grotendeels) opgevangen kunnen worden met de middelen, die beschikbaar zijn gesteld bij de behandeling van het collegeprogramma (2e begrotingswijziging 2023) in de raad van december 2022, omdat niet alle formatie direct per 1 januari 2023 is ingevuld en daardoor pas later in 2023 tot uitgaven zullen leiden.

Oekraïne

De bekostigingsregeling Opvang Oekraïense ontheemden is verlengd tot en met 31 december 2023. Uit deze regeling ontvangen wij van het Rijk de zogeheten normvergoeding (bedrag/opvangplek/dag)/een vergoeding voor transitiekosten. Gedurende het jaar hebben wijzigingen in de regeling plaatsgevonden. Wij sluiten niet uit dat dit jaar opnieuw wijzigingen in de bekostigingsregeling plaats zullen vinden. Daarnaast zijn wij momenteel in overleg om het aantal opvangplekken in Strijen uit te breiden. Deze uitbreiding zal bekostigd moeten worden vanuit de normvergoeding van het Rijk. Mede hierdoor zijn de (meerjarige) effecten van de opvang op dit moment nog niet bekend. Eventuele wijzigingen verwerken wij in de Slotrapportage 2023.

Legesbaten

Er is een vergunning aangevraagd voor de bouw van een distributiecentrum op het terrein van de voormalige suikerfabriek Puttershoek. In de Begroting 2023 was geen rekening gehouden een legesopbrengst voor deze vergunning. Omdat er nog veel onzekerheden (stikstof, bezwaren) zijn, ramen wij nog geen legesbaten voor deze omgevingsvergunning. Afhankelijk van de ontwikkelingen volgt een eventuele bijstelling mogelijk in de Slotrapportage 2023.

Energiekosten

De energieleverancier DVEP heeft via een formele brief aangekondigd het energiecontract per 31 december 2023 te beëindigen. De financiële situatie van DVEP is, na een aantal moeilijke jaren in combinatie met de onstuimige energiemarkt van de laatste tijd, slecht. DVEP is al jaren verlieslatend. Op dit moment wordt DVEP gefinancierd door een groepsmaatschappij. Deze groepsmaatschappij heeft besloten te stoppen met haar Europese energy marketing activiteiten, waaronder ook DVEP valt. Dit betekent dat DVEP in principe tot uiterlijk het einde van dit jaar gas en elektriciteit kan blijven leveren, maar in ieder geval vanaf 1 januari 2024 niet meer in staat zal zijn om te leveren. Als de financier van DVEP besluit de financiering eerder te beëindigen, is het mogelijk dat DVEP al in een eerdere fase niet meer zal kunnen leveren.

Het Inkoopbureau heeft direct een nieuw aanbestedingstraject opgestart voor een nieuwe overeenkomst per 1 januari 2024. Parallel aan de nieuwe aanbesteding loopt de juridische ontbinding van de huidige overeenkomst. Wij onderzoeken of het mogelijk is om in de tussentijd (voor de start van een nieuwe overeenkomst) over te stappen naar een 'tijdelijke' energiemaatschappij. Onderzocht wordt wat de huidige tarieven zijn op de energiemarkt en of het juridisch gezien mogelijk is om het contract eerder dan 31 december 2023 te ontbinden. De raming voor de energiebudgetten zijn in deze Zomerrapportage 2023 bijgesteld. De aanbesteding van de energieleverancier in 2023 kan nog leiden tot aanpassingen.

Energiekosten BRES

Ook Bres Accommodaties B.V. heeft te maken met een significante stijging van de energiekosten. Medio 2023 vindt een inventarisatie plaats van de (verwachte) overschrijding op energielasten. Daarna zal bepaald worden of er sprake zal zijn van een aanpassing van de bijdrage aan Bres Accommodaties B.V. Uiteraard wordt daarbij ook rekening gehouden met een mogelijke tegemoetkoming voor Bres Accommodaties B.V. vanuit de Rijksoverheid. De verwachting is dat hier bij de Slotrapportage 2023 meer duidelijkheid over zal zijn.

Rijksmiddelen Energietoeslag 2023

De middelen voor de energietoeslag 2023 worden op grond van recente publicaties op een andere wijze verdeeld. Hierdoor ontvangen wij mogelijk meer of minder middelen dan waarvan eerder was uitgegaan.

Verder is een deel van de aanvragen voor de Energietoeslag over het jaar 2022 ontvangen in 2023. De lasten van deze aanvragen in 2023 dienen wij conform BBV te verantwoorden wij in 2023. Wij inventariseren hoeveel aanvragen dit betreft en verwerken het effect hiervan in de Slotrapportage 2023.

Woonplaatsbeginsel Jeugdhulp

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Sinds 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugd van kracht. Door de wijzigingen in het woonplaatsbeginsel zijn wij gekort in het gemeentefonds (zie zomerrapportage 2021, pagina 38). Het uitgangspunt is dat de korting op het gemeentefonds even groot is als de vermindering van de kosten voor de jeugdigen die overgaan naar andere gemeenten. Op basis van de informatie van de Dienst Gezondheid & Jeugd is weliswaar sprake van een voordeel door "uitstroom", maar is dit voordeel lager dan de korting die eerder is toegepast. Het is nog onduidelijk of dit nadeel (volledig) door het rijk wordt gecompenseerd.

Verhaalbaarheid personele inzet anterieure overeenkomsten

We zien dat het tekenen van anterieure overeenkomsten vertraging oploopt. Met anterieure overeenkomsten legt de gemeente de kosten voor bijvoorbeeld personele inzet neer bij de initiatiefnemer/ontwikkelaar van een project. Veelal gaat het om woningbouwprojecten. Mogelijk is dit uitblijven van het ondertekenen van anterieure overeenkomsten een eerste signaal dat de markt verandert door een macro-economische ontwikkeling zoals de sterk gestegen hypotheekrente. Anderzijds is het nog te vroeg om nu al te concluderen dat het tekort niet later in het jaar gedekt zal worden door nog te sluiten anterieure overeenkomsten, die worden namelijk wel verwacht.

Subsidies HITSerse Kade Zuid Beijerland

In het kader van het project herinrichting HITSertse Kade zijn twee extra subsidies ad € 190.000 uit rijksmiddelen uit de regiodeal aangevraagd. Deze subsidies zijn nog niet definitief toegekend door de kleine bestuurstafel. Het risico is dat deze niet worden toegekend. Indien dit aan de orde is, volgt er een nieuw afwegingsmoment en de eventuele besluitvorming daaromtrent.

3.15 Tijdelijke beleidsimpulsen 2023

Pilot 'Inzet Algemene reserve voor tijdelijke beleidsimpulsen (art 7.4 GTK)'

Bij de behandeling van het collegeprogramma 2022-2026 (inclusief de 2e begrotingswijziging 2023) heeft de gemeente Hoeksche Waard als pilotgemeente, gezien de forse vermogenspositie (Algemene reserve), in overleg met de provincie Zuid-Holland toestemming gekregen om onder bepaalde voorwaarden een deel van de Algemene reserve in te zetten ter dekking van tijdelijke beleidsimpulsen (obv artikel 7.4 van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader van de 12 toezichthouders/provincies).

Hiervoor is een bedrag uit Algemene reserve toegevoegd aan de reserve 'Tijdelijke beleidsimpulsen'. De middelen uit deze reserve ter dekking van de tijdelijke beleidsimpulsen worden door de provincie als structurele dekkingsmiddelen beschouwd, terwijl dekkingsmiddelen uit reserves normaliter als 'incidenteel' worden beschouwd (omdat reserves 'uitgeput' raken). Hierdoor hebben deze tijdelijke beleidsimpuls en de dekking uit de reserve per saldo geen invloed op het structurele begrotingsaldo van de gemeente.

Voorwaarden

De voorwaarden voor deze inzet van de Algemene reserve voor tijdelijke beleidsimpuls en waren onder meer dat de begroting structureel sluitend is in alle jaarschijven (met uitzondering van 'ravijnjaar' 2026) en dat de inzet van de algemene reserve niet ten koste gaat van het weerstandsvermogen. De tijdelijke beleidsimpuls en hebben een einddatum en gelden voor maximaal 4 jaar (daarna is sprake van een structureel karakter). De onttrekkingen aan de dekkingsreserve 'Tijdelijke beleidsimpuls en' kunnen niet worden opgehoogd noch worden doorgeschoven naar volgende jaren.

Collegeprogramma 2022-2026

In het collegeprogramma is onder '5.3 Financiën' is het volgende opgenomen:

"We willen flexibel en wendbaar om in te kunnen spelen op huidige opgaven en de dynamiek in de samenleving. Dat vraagt meer flexibiliteit en ruimte voor de inzet van tijdelijke middelen. Hierover willen wij afspraken maken met de provincie Zuid-Holland."

Op 3 maart 2023 heeft de portefeuillehouder Financien vsamen met de provincie Zuid-Holland de pilot voor de inzet van de Algemene reserve voor tijdelijke beleidsimpuls en (obv art 7.4 GTK) geëvalueerd. Hierbij zijn de 'knelpunten' aangegeven die wij bij de toepassing van bovengenoemde voorwaarden in de praktijk hebben ervaren. Naar aanleiding van deze evaluatie van deze pilot blijft de basisregel weliswaar dat gemeenten structurele lasten dekken met structurele baten, maar heeft Gedeputeerde wel de voorwaarden voor de inzet van de Algemene reserve voor gemeenten met een forse vermogenspositie verruimd.

Hierdoor wordt het onder meer mogelijk om:

1. De inzet van de middelen te verschuiven tussen de jaarschijven, zodat middelen voor een bepaalde activiteit die niet (volledig) kan worden uitgevoerd in een jaar, ook doorgeschoven kunnen worden naar het volgende jaar of kunnen activiteiten juist naar voren worden gehaald.
2. In de toekomst eventueel nieuwe tijdelijke beleidsimpuls en toe te voegen. Eerder kon de Algemene reserve 'slechts' eenmalig worden ingezet ter dekking van tijdelijke beleidsimpuls en.

Deze aanpassingen van de voorwaarden maken het voor gemeenten met een forse vermogenspositie eenvoudiger om middelen uit de Algemene reserve in te zetten ter dekking van tijdelijke beleidsimpuls en. Hierdoor wordt de wendbaarheid /flexibiliteit bevorderd.

Systeemreserve

Om de flexibiliteit te kunnen bevorderen (zie 1. Schuiven van middelen tussen de jaarschijven) dient de reserve Tijdelijke impulsen door de raad te worden aangewezen als een 'systeemreserve'. In artikel 3.3 van de Nota Reserves en Voorzieningen 2022 is de systeemreserve nader toegelicht. Op hoofdlijnen wordt bij een systeemreserve de werkelijke onttrekking aan de reserve Tijdelijke beleidsimpulsen gekoppeld aan de werkelijke kosten die in dat jaar zijn gemaakt voor de betreffende activiteit.

Wij monitoren de activiteiten die worden gedekt uit de reserve Tijdelijke beleidsimpulsen. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat de budgetten die voor de Tijdelijke beleidsimpulsen voor jaarschijf 2023 beschikbaar zijn gesteld, ook daadwerkelijk zullen worden uitgegeven. Uiteraard is het streven om alle tijdelijke beleidsimpulsen in 2023 zo veel mogelijk af te ronden. Mocht bij de Slotrapportage 2023 uit de inventarisatie blijken dat activiteiten door omstandigheden toch doorschuiven naar het volgende jaar, dan ramen wij het bijbehorende budget af en laten de middelen terugvloeien in de reserve Tijdelijke beleidsimpulsen, zodat deze middelen in het volgende jaar alsnog kunnen worden ingezet.

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve begrotingswijziging

Onderstaande tabel bevat de administratieve begrotingswijziging oftewel de budget neutrale begrotingswijziging (verschuivingen tussen programma's) die in de begroting zijn doorgevoerd omdat een aantal budgetten nog niet op het juiste taakveld waren opgenomen. Via een budgettair neutrale wijziging worden de budgetten op het juiste taakveld verantwoord in de begroting (bedragen x €1.000).

Programma	Soort	Taakveld	2023	2024	2025	2026
0. Bestuur en ondersteuning	Baten	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-215	-215	-215	-215
	Totaal Baten		-215	-215	-215	-215
	Lasten	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	207	210	210	210
	Totaal Lasten		207	210	210	210
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning			-8	-5	-5	-5
1. Veiligheid	Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	11	0	0	0
	Totaal Lasten		11	0	0	0
Totaal 1. Veiligheid			11	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Baten	2.5 Openbaar vervoer	-50	-50	-50	-50
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	64	0	0	0
	Totaal Baten		14	-50	-50	-50
	Lasten	2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0
		2.5 Openbaar vervoer	-75	-75	-75	0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-49	30	30	30
		7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1	1	1	1
	Totaal Lasten		-123	-43	-43	32
	Onttrekkingen reserve	2.5 Openbaar vervoer	125	125	125	50
	Totaal Onttrekkingen reserves		125	125	125	50
openbare ruimte			16	32	32	32
5. Sport, cultuur en recreatie	Baten	5.6 Media	215	215	215	215
		Totaal Baten		215	215	215
	Lasten	5.2 Sportaccommodaties	-62	-123	-123	-123
		5.4 Musea	0	1	1	1
		5.5 Cultureel erfgoed	2	4	4	4
		5.6 Media	-204	-203	-203	-203
Totaal Lasten		-263	-322	-322	-322	
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie			-48	-106	-106	-106
6. Sociaal domein	Baten	6.2 Wijkteams	515	0	0	0
		6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMD)	203	203	203	203
	Totaal Baten		718	203	203	203
	Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-121	-20	-20	-20
		6.2 Wijkteams	-515	0	0	0
		6.3 Inkomensregelingen	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMD)		-203	-203	-203	-203	
Totaal Lasten		-839	-223	-223	-223	
Onttrekkingen reserve	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	150	100	100	100	
Totaal Onttrekkingen reserves		150	100	100	100	
Totaal 6. Sociaal domein			29	80	80	80
7. Volksgezondheid en milieu	Lasten	7.4 Milieubeheer	0	-140	-140	-140
	Totaal Lasten		0	-140	-140	-140
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu			0	-140	-140	-140
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Lasten	8.1 Ruimte en leefomgeving	0	140	140	140
	Totaal Lasten		0	140	140	140
ruimtelijke ordening			0	140	140	140
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	Lasten	0.4 Overhead	-60	-60	-60	0
		Totaal Lasten		-60	-60	-60
	Onttrekkingen reserve	0.4 Overhead	60	60	60	0
		Totaal Onttrekkingen reserves		60	60	60
dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien			0	0	0	0
Eindtotaal			0	0	0	-0

Bijlage 2: Begrotingswijziging

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging (excl. de administratieve wijzigingen uit bijlage 1) behorend bij deze zomerrapportage, bestaande uit de mutaties (bedragen x €1.000) in de exploitatie (baten, lasten, stortingen in reserves en onttrekkingen uit reserves) en de mutaties op de investeringen (investeringskredieten) zoals opgenomen in hoofdstuk 3 van deze Zomerrapportage.

Exploitatie

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging van de exploitatiebudgetten. De toename van de kosten/verlaging van de baten zijn hierbij weergegeven als -/-. De toename van de baten/afname van de kosten zijn weergegeven als +/+.

Programma	Soort	Taakveld	2023	2024	2025	2026
0. Bestuur en ondersteuning	Lasten	0.2 Burgerzaken	-12	0	0	0
		0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-157	159	159	159
	Totaal Lasten		-169	159	159	159
Totaal 0. Bestuur en ondersteuning			-169	159	159	159
1. Veiligheid	Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-15	-15	-15	-15
		1.2 Openbare orde en veiligheid	10	-4	-4	-4
	Totaal Lasten		-5	-19	-19	-19
Totaal 1. Veiligheid			-5	-19	-19	-19
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Baten	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	89	75	75	75
		7.2 Riolering	300	140	140	140
		7.3 Afval	-164	-164	-164	-164
	Totaal Baten		225	51	51	51
	Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-374	49	-98	48
		2.2 Parkeren	1	1	1	1
		2.3 Recreative havens	-5	95	46	-5
		2.4 Economische havens en waterwegen	-81	-0	-0	-0
		5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	60	102	37	37
		7.2 Riolering	-297	-136	-153	-142
		7.3 Afval	151	151	151	151
		7.5 Begraafplaatsen en crematoria	10	10	1	1
	Totaal Lasten		-535	273	-15	91
	Onttrekkingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	-110	-29	-113	-194
		2.2 Parkeren	-1	-1	-1	-1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		40	-9	2	2	
Totaal Onttrekkingen reserves		-71	-39	-113	-193	
Totaal 2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte			-381	285	-76	-51
3. Economie	Lasten	3.1 Economische ontwikkeling	-8	-5	-0	-0
		3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-33	0	0	0
		3.4 Economische promotie	9	15	2	2
	Totaal Lasten		-32	10	2	2
	Onttrekkingen reserves	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	33	0	0	0
3.4 Economische promotie	-9	-3	-2	-2		
Totaal Onttrekkingen reserves		24	-3	-2	-2	
Totaal 3. Economie			-8	7	-0	-0
4. Onderwijs	Baten	4.2 Onderwijshuisvesting	165	0	0	0
		Totaal Baten	165	0	0	0
	Lasten	4.2 Onderwijshuisvesting	-246	-112	-210	-210
		4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-49	-0	-0	-0
Totaal Lasten		-295	-112	-210	-210	
Totaal 4. Onderwijs			-130	-112	-210	-210

5. Sport, cultuur en recreatie	Baten	5.1 Sportbeleid en activering	494	494	494	465			
		5.2 Sportaccommodaties	400	400	400	400			
		5.5 Cultureel erfgoed	26	0	0	0			
		5.6 Media	88	0	0	0			
	Totaal Baten			1.009	895	895	866		
	Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	-504	-494	-494	-465			
		5.2 Sportaccommodaties	-215	-556	-595	-631			
		5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-35	0	0	0			
		5.5 Cultureel erfgoed	-16	5	0	0			
	5.6 Media	-235	-163	-163	-163				
	Totaal Lasten			-1.006	-1.209	-1.252	-1.260		
	Onttrekkingen reserves			-200	-71	-71	-71		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			35	0	0	0			
Totaal Onttrekkingen reserves			-165	-71	-71	-71			
Stortingen reserves			-250	0	0	0			
Totaal Stortingen reserves			-250	0	0	0			
Totaal 5. Sport, cultuur en recreatie			-412	-385	-429	-465			
6. Sociaal domein	Baten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.661	1.420	1.420	1.386			
		6.2 Wijkteams	260	263	263	227			
		6.4 Begeleide participatie	-132	-126	-120	-114			
		6.5 Arbeidsparticipatie	18	0	0	0			
		6.3 Inkomensregelingen	-579	-579	-579	-579			
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3	86	86	3			
		Totaal Baten			6.231	1.064	1.070	923	
	Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-6.674	-1.457	-1.457	-1.423			
		6.2 Wijkteams	-305	-355	-355	-319			
		6.4 Begeleide participatie	153	127	122	117			
		6.5 Arbeidsparticipatie	-18	0	0	0			
		6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-730	-730	-730	-730			
		6.3 Inkomensregelingen	-495	-570	-520	-520			
		6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-450	-440	-430	-420			
		6.71b Begeleiding (WMO)	-68	-77	-77	-77			
		6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-100	-22	-22	-22			
		6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	-83	-83	0			
		6.72a Jeugdhulp begeleiding	-20	-131	-131	-131			
		6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	173	173	173			
		6.72b Jeugdhulp behandeling	0	-8	-8	-8			
		6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	-24	-24	-24			
		6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	-0	-0	-0			
		6.73a Pleegzorg	0	-21	-21	-21			
		6.73b Gezinsgericht	0	-10	-10	-10			
		6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	-39	-39	-39			
		6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/IGGZ-verblijf	0	-27	-27	-27			
		6.74c Gesloten plaatsing	0	10	10	10			
		Totaal Lasten			-6.874	-1.457	-1.457	-1.423	
		Totaal 6. Sociaal domein			-2.553	-2.543	-2.482	-2.471	
		7. Volksgezondheid en milieu	Baten	7.1 Volksgezondheid	566	530	530	333	
				Totaal Baten			566	530	530
			Lasten	7.1 Volksgezondheid	-764	-596	-596	-399	
				7.4 Milieubeheer	-161	-252	-184	-184	
		Totaal Lasten			-925	-848	-780	-583	
		Totaal 7. Volksgezondheid en milieu			-359	-318	-250	-250	
		8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Baten	8.3 Wonen en bouwen	2.365	0	0	0	
				8.1 Ruimte en leefomgeving	-213	-1.142	-1.386	0	
			Totaal Baten			2.151	-1.142	-1.386	0
			Lasten	8.3 Wonen en bouwen	-2.127	-43	-43	-43	
				8.1 Ruimte en leefomgeving	-283	-244	0	0	
	Totaal Lasten			-2.409	-298	-43	-43		
	Onttrekkingen reserves			105	-21	-21	-21		
	Totaal Onttrekkingen reserves			105	-21	-21	-21		
	Stortingen reserves			59	0	0	0		
	Totaal Stortingen reserves			59	0	0	0		
	Totaal 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening			-94	-1.449	-1.449	-63		
	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien	Baten	0.4 Overhead	204	-0	-0	-0		
			0.5 Treasury	231	35	35	35		
			0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	161	48	48	48		
Totaal Baten			596	83	83	83			
Lasten		0.4 Overhead	-4.895	-1.745	-1.950	-1.975			
		0.5 Treasury	-298	-398	-498	-598			
		0.61 OZB woningen	-77	-82	-82	-82			
		0.64 Belastingen overig	28	0	0	0			
		0.8 Overige baten en lasten	-1	-1	-1	-1			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		134	141	160	160				
Totaal Lasten			-5.108	-2.085	-2.371	-2.495			
Onttrekkingen reserves			1.284	-1	-1	-1			
Totaal Onttrekkingen reserves			1.284	-1	-1	-1			
Totaal Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en onvoorzien			-3.228	-2.003	-2.289	-2.413			
Eindtotaal			-7.340	-6.379	-7.046	-6.765			

Investeringen / financiële vaste activa

Onderstaande tabel bevat de begrotingswijziging van de mutaties in de investeringen (bedragen x €1.000).

+/- = verhoging investering/lasten ; -/- = verlaging investering/baten

Omschrijving investering	Baten/ lasten	2023	2024	2026	2026
Fietspad Oudeland Strijen	Lasten	1.645	-	-	-
	Baten	-1.645			
Tiny Houses Oud Beijerland overige voorzieningen	Lasten	10	-	-	-
Ruiter/Menroute	Lasten	84	-	-	-
	Baten	-84	-	-	-
Proeftuin Numansdorp	Lasten	105	-	-	-
	Baten	-105	-	-	-
Voorbereidingskrediet zwembad Numansdorp	Lasten	250	-	-	-
Vervangen houten banken Oud-Beijerland	Lasten	-28	-	-	-
Verkeersregelinst Zinkwag/diephn Oud-Beijerland	Lasten	-26	-	-	-
Vervangen detectielussen Oud-Beijerland	Lasten	-24	-	-	-
Herinrichting Kaai Strijen	Lasten	59	-	-	-
Vervangen stroompalen jachthaven Oud-Beijerland	Lasten	50	-	-	-
Vervanging wagenpark 2022 inclusief verduurzaming	Lasten	55	-	-	-
Vervanging (land)bouwvoertuigen en aanhangers Buitendienst & Werkbedrijf.	Lasten	-	656	238	35
Vervanging werkplekken (ICT)	Lasten	912	-1.100		
Aanleg kunstgrasveld Korbatjo Oud Beijerland	Lasten	118	-	-	-
Aanleg kunstgrasvelden Oud Beijerland	Lasten	-118	-	-	-
Herinrichting Hitsertse Kade Zuid Beijerland	Lasten	956	-	-	-
	Baten	-841	-	-	-
Vissteiger recreatieterrein Hitsertse kade Zuid Beijerland	Lasten	-53	-	-	-
Eindtotaal		1.321	-444	238	35

Omschrijving starterslening	Baten/ lasten	2023	2024	2026	2026
Starterleningen	Lasten	2.000	-	-	-
Eindtotaal		2.000	0	0	0